

Vekhari

IDEASTA
TODEKSI

Tulevaisuutta tekemässä

Tässä Vekkarissa on esillä erityisesti valokuitu-, ilmasto- ja vesistöhankeita.

Kuvassa asennetaan valokuitua Vaarankylään. Lue lisää sivulta 6.

Tässä Vekkarissa

Julkaisijat:

Kainuun ELY-keskus,
Elävä Kainuu Leader,
Oulujärvi Leader

Rahoitus:

Manner-Suomen maaseu-
dun kehittämisohjelma /
Kainuun ELY-keskus

Toimitus:

Kimmo Rauatmaa
ja Vekkaritiimi

Taitto:

Jaana Salo

Paino:

PunaMusta Oy 2020

Vekkaristi sähköisesti:

www.doria.fi >
ELY-keskus > lehdet >
Vekkaristi 2020

Kannen kuvassa:

Markku Väisänen

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Pääkirjoitus.....	3
Näkökulma.....	4

Maaseutu siirtyy digiaikaan 5

Vaarankylään 24 kilometriä valokuitua.....	6
Valokuituverkko laajeni Paltamoon	7
Valo läntisen Kainuun kuituhaaveille nouseekin lännestä	8
Kuntoutukseen kättä pidempää.....	9
Jo älykäs Vuolijoki	10
Kuhmo kiihdyttää kohti kattavaa kuituverkkoa.....	11

Mukana ilmastotalkoissa 12

Kylätalo vaihtoi öljystä maalämpöön.....	13
Puurakentamisen terveysvaikutukset mittariin	14
Ilmastoteko voi olla kilpailutekijä	15
Kimppakyytejä, kompostointia ja kaalinviljelyä	16
Turvemaista ilmastoystävällisiä.....	17

Vesistöt ovat Kainuun sinistä kultaa 18

Puokiojärven kunnostus hyvällä alulla	19
Aito jalokalakanta Kuhmon koskien valttikortti	20
Vesi virtaa taas Ojanlahdella	22
Vesistö on arvokas osa perinnemaisemaa... ..	23
Osmankajärven vedenlasku kuriin	24
Vesinäytteenotto sujuu myös ilmasta	25

Kasvua, elinvoimaa ja työllisyyttä..... 26

Talvisodan jäljet näkyvät Raatteessa	27
Vienan tarinat palaavat elämään Uljaskan pirtissä.....	28
Entistä kotoisampi Ihme.....	29
Metsien jättiläiset hyötykäyttöön.....	30
Hietaniemen lomakylä on hirsirakennuksen mallisuoritus	31
Uusi leipomo pitää Kainuun puu-uunileivässä.....	32
Työtä ihmiseltä ihmiselle	33

Puhdasta ruokaa läheltä 34

Mansikantaimia koko maahan	35
Tilan kehittäminen säästää euroja ja työtunteja.....	36
Romppaiset uskovat kotimaiseen lihantuotantoon	38

Yhdessä olemme enemmän 41

Pessimismin pesän löytää eksynytkin.....	42
Suomussalmen kesäteatterin näyttämö säältä suojaan.....	43
Erämatkailua yhteistuumin.....	44
Yrittäjän hyvinvointi keskiöön.....	45

Yhteystiedot.....	46
Maaseuturahoitus lukuina	47

Pääkirjoitus

Hyvä lukija!

Tässä teille uusi Vekkarimme luettavaksi. Esitelmemme esimerkkien kautta mihin Kainuun ELY-keskus ja alueen Leader-ryhmät ovat käyttäneet Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta saamiaan varoja ja mitä niillä on saatu aikaan.

Varat tulevat Euroopan maaseudun kehittämisrahastosta ja kansallisista lähteistä eli valtiolta ja kunnilta.

Tässä julkaisussa ovat esillä lähinnä yritys-, hanke- ja rakennetuet. Kiitokset aktiivisille yrittäjille, erilaisten yhdistysten puuhamiehille, kehittäjäorganisaatioille ja kunnille, että olette hakeneet varoja ja käyttäneet lisäksi omia resurssejanne! Ilman teitä näitä esimerkkejä ei olisi kerrottavana.

Pienen pieni virus on muuttanut maailman kulkua. Korona on haastanut terveydenhuollon ja koko maailman talouden. Kainuu on toistaiseksi selvinnyt varsin hyvin ja toivotaan, että taudista päästäisiin eroon pienin vaurioin.

ELY-keskuksessa on pesty käsiä, desinfioitu pintoja ja pidetty turvavälejä. Tietojärjestelmät ja -yhteydet ovat mahdollistaneet laajan etätöihin siirtymisen. Koronan vuoksi jo aikaisemmin aloitettu etätöiden teko on kasvanut räjähdysmäisesti. Samoin on käynyt yhteiskunnassa laajemmin, myös yrityksissä, joissa tehdään sellaisia töitä, joita voidaan tehdä etänä.

Työntekijät ovat tykättyneet etätöihin siinä määrin, että paluuta entiseen malliin ei tule enää koronauhan poistuttuakaan. Digivälineiden käyttöä opetellaan lisää ja uusia ohjelmistoja opitaan hyödyntämään. Aikaa säästyy ja turha matkustelu sekä toimistotilojen tarve vähenevät. Etätöiden teko maaseudulla saa uutta tuulta siipensä alle. Kauan siitä on puhuttu ilman, että mitään olennaista on tapahtunut. Tarvittiin virus potkimaan kehitystä eteenpäin.

EU toimii ohjelmakausittain. Kausi 2014–2020 on päättymässä ja kauden viimeisiä varoja käytetään. Edellisen ohjelmakauden vaihtuessa Euroopan maaseuturahaston yritys- ja hankerahoituksessa oli pitkä tauko keskeneräisen valmistelun vuoksi. Nyt sellaista ei pitäisi tulla lainkaan. Nykyisen ohjelman toteutus jatkuu entisiin tavoittein ja säännöin seuraavat kaksi vuotta eli vuodet 2021 ja 2022. Noina vuosina käytetään uuden kauden varoja ja siirtymäaikana saateetaan loppuun uuden kauden valmistelu.

Kuva Jaana Salo

Tämänhetkisen tiedon mukaan vuosina 2021 ja 2022 tulevat käyttöön myös maaseuturahastoon osoitetut elpymisvarat, joten rahoitusta on tulevana vuosina runsaasti käytettävissä. Tauon sijaan toiminta näyttää saavan vain lisää kierroksia.

Toivottavasti esimerkit synnyttävät uusia ideoita ja tarpeita. Kun lamppu syttyy, niin ota yhteyttä. Pohditaan yhdessä, soveltuuko maaseuturahaston tuki ideasi toteuttamiseen. Yhteystietomme avainhenkilöineen löydät julkaisun takasivulta. Pidetään Kainuu elinvoimaisena ja näytetään koronalle närhen värkit!

Unta ja näläkeä!

Pekka Knuutinen
yksikön päällikkö
Kainuun ELY-keskus, maaseutupalvelut

Näkökulma

Kainuun maaseudun kehittämisessä toimivaa yhteistyötä, panostettava uudistumiseen ja vaikuttavuuteen

Kainuun maaseudun kehittämissuunnitelma on osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa vuosille 2014–2020. Tällä ohjelmakaudella Kainuun maaseudun kehittämissuunnitelman rahoituskehys on 21,6 miljoonaa euroa, josta on tähän mennessä myönnetty yritystukina 7,6 miljoonaa ja hanketukina 12,0 miljoonaa euroa. Suunnitelma on onnistunut tukemaan maaseudun yritysten kehittämistä, jakanut tietoa maaseudun kehittämisestä, parantanut tieto- ja reitti-infrastruktuuria ja verkottanut toimijoita.

Kainuun maaseudun kehittämissuunnitelma on kyennyt parantamaan hanke- ja yritystuen avulla tukea saaneiden organisaatioiden kilpailukykyä ja parantamaan työllisyyttä. Tuella on vipuvaikutusta, eli sen avulla on kehitetty tai investoitu sellaisiin asioihin, joita ei kehitettäisi ilman tukea, tai kehittäminen olisi hitaampaa tai pienimuotoisempaa. Alueiden väliset hankkeet ovat tuoneet Kainuuseen uutta tietotaitoa usealle toimialalle, esimerkiksi metsä-, lypsykarja- ja porotalouteen sekä marjanviljelyyn.

Kainuulaislähtöinen Sinikukka Pyykkönen on yksi konsulttitoimisto MDI:n asiantuntijoista, jotka osallistuivat Kainuun maaseudun kehittämissuunnitelman arviointiin.

Kuva: Anssi Kumpula

Suunnitelman toteuttamista on haastanut toimintaympäristön yleinen kehitys, kuten nuoren väestön poismuutto ja maatalousyriyten määrän vähentyminen. Maaseudun kehittämissuunnitelmalla voidaan kuitenkin tukea elinkeinojen monipuolistumista ja yrittäjyyttä, jotka voivat vaikuttaa myönteisesti alueiden vetovoimaan. Kainuussa on onnistuttu tukemaan esimerkiksi kehittämisestä innostuneita maitotilallisia. Rakennemuutoksesta johtuen kainuulaisten maatilojen määrä on vähentynyt, mutta jäljelle jääneet tilat investoineet koneisiin ja laitteisiin sekä kehittämään toimintaansa.

Vaikka Kainuussa on vähän maaseudun kehittäjiä, verkostot ja yhteistyö ovat toimivia ja vahvoja. Yhteistyötä voisi tulevaisuudessa kehittää vielä verkostomaisempaan suuntaan, niin että voimavarat käytetään mahdollisimman hyvin. Toimijakentän pienentyessä tulevaisuudessa tulee panostaa uusien maaseudun kehittäjien houkutteluun ja kehittämisen teemojen muotoiluun yhdessä sidosryhmien kanssa. Lisäksi on olennaista seurata suunnitelman toteutumista ohjelmakauden aikana, ja aktivoida painopisteiden etenemistä tarvittaessa esimerkiksi kohdennetuilla hankehaulla.

Yksi arviointsijoista, Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n kainuulaislähtöinen arvioinnin ja aluekehittämisen asiantuntija **Sinikukka Pyykkönen** toteaa, että "Tulevalla ohjelmakaudella Kainuussa kannattaa panostaa avaraan ajatteluun, maaseudun yritysten uudistumiseen ja suunnitelman vaikuttavuuteen. Uusien ajatusten ja ihmisten houkuttelu kehittämiseen on ensiarvoisen tärkeää. Lisäksi olisi hyvä tukea jo rahoitettujen investointien, kuten kylätalojen tai laajakaistan, pohjalle perustuvaa toimintaa".

Taustaa

- Kainuun ELY-keskus tilasi Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:ltä Kainuun maaseudun kehittämissuunnitelman arvioinnin, jonka tarkoituksena oli tarkastella suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta, ohjelman vastaavuutta asetettuihin tavoitteisiin nähden sekä hanke- ja yritystukien hyviä käytäntöjä.
- Työssä ei arvioitu Leader-toimenpidettä eikä Ruokaviraston keskitetysti hallinnoimia maatalouden tukia.
- Arvioinnin tuloksia käytetään nykyisen ohjelmakauden toimien kehittämiseen sekä maaseuturahaston ohjelmakauden 2021–2027 toimien ja toimeenpanon suunnitteluun.

Maaseutu siirtyy digiaikaan

Valokuituhankkeet edistävät maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta. Toimivat verkkoyhteydet tarjoavat mahdollisuuksia myös digitaalisten palvelujen hyödyntämiselle ja kehittämiselle.

Vaarankylään 24 kilometriä valokuitua

Vaarankylän kuituverkko on iso urakka. Jukka Leinonen (vas) ja Markku Väisänen laskevat, että talkootyötä tarvitaan tuhansia tunteja.

Paltamon Vaarankylä perusti osuuskunnan kuituverkon rakentamiseen.

Paltamon Vaarankylältä näkee kauas: Oulujärvelle ja Kajaaniin. Tietoliikenneyhteyksien suhteen kylä on sen sijaan ollut umpipeuraa. Muttei enää. Kylälle on rakennettu kilometreittäin valokuitulinjaa. Osuuskunnan verkkoon on liittynyt 34 taloutta eli lähes kaikki savut.

Verkko rakennetaan omana työnä, mutta palvelut tulevat Telian kautta, kertoo Vaarankylän kuituhankkeen aktiivi **Jukka Leinonen**. Taloon tuleva perusyhteys on nopeudeltaan 100/100 megaa, mutta väylää riittää tuhanteenkin asti. Verkko mahdollistaa etätyöt, erilaiset tietoyhteiskunnan palvelut tai vaikka monipuoliset tv-palvelut, Leinonen sanoo.

Liittymismaksun lisäksi valokuituasiakkaille tulee kuukausi-

maksu, joka kattaa tietoliikennekulut ja teknisen palvelun. Asiakkaan maksama kuukausihinta on suunnilleen sama kuin kaupallisilla toimijoilla. Leinonen kertoo, että kyläyhdistys suosi avoin kuitu -mallia, koska silloin verkkoon ei kenelläkään palveluja tarjoavalla yrittäjällä ole yksinoikeutta.

Vaarankylän kuituverkon selvitystyötä on tuettu Oulujärvi Leaderin ja rakentamista Kainuun ELY:n kautta. Jukka Leinonen ja **Markku Väisänen** laskevat, että talkootyötä tarvitaan tuhansien tuntien verran, mikä tekee vajaan kolmanneksen kokonaiskustannuksista.

”Taloon vedettävät kaapelit on rakennettu talkootyönä. Rakentamista helpottaa, että ky-

lään on jo vedetty vesijohtolinja ja voimme hyödyntää jo käytettyä maata”, Jukka Leinonen sanoo.

Kolmaskin maankäöntäjä kylältä löytyy, sillä vaaralla Kajave uudistaa sähköverkkoa.

”Ensin ajateltiin, että oltaisiin yhdistetty kuitu- ja sähkökaapelointi osan matkaa samaan kaivantoon, mutta onneksi ei jääty sitä odottelemaan. Heillä on omat tarpeensa ja meillä omat. Lisäksi metallinen kuitu pitää kaivaa vähintään metrin päähän sähkökaapelista.”

”Positiivista on, että tukea voi saada myös taajama-alueiden rakentamiseen.”

Valokuituverkko laajeni Paltamoon

Kirkonkylän ympäristön vakaat ja nopeat yhteydet lisäävät alueen vetovoimaa.

Valokuituverkon väliinputoajaksi jäänyt Paltamo pääsee osalliseksi nopeisiin yhteyksiin jo tämän vuoden aikana. Alueellinen tietoliikenneyrittäjä Kaisanet Oy on rakentanut Paltamon keskustan taajaman lisäksi verkkoa Vaarankyläntietä Kiehimävaaralle ja Metelinniemiessä Luhtaniementielle.

Kaisanet Oy:n Paltamon kuituhankkeen projektivastaava **Minna Väyrynen** laskee, että Paltamon kuituverkossa on mukana noin 130 kiinteistöä.

”Valmiuksia varataan suunnitellulle alueelle kuitenkin niin, että lisää liittymiä voidaan rakentamisen aikana ottaa koko ajan mukaan.”

Väyrynen kertoo, että Kaisanetin tavoitteena on, että kaikki tilatut liittymät olisivat käytössä vuoden 2020 loppuun mennessä. Rakentaminen on alkanut vuoden 2020 kesäkuussa Metelinniemen suunnasta ja ensimmäiset liittymät ovat jo asiakkaiden käytössä.

”Tiiviimmällä taajama-alueella rakentaminen etenee hitaammin haittojen eli maassa jo olevan infran myötä, mutta toistaiseksi on pystytty eteneämään suunnitellussa aikataulussa.”

Kainuun taajamien valokuituverkko on kohtuullisen hyvin rakennettu, linjaa verkkotoiminnan liiketoimintajohtaja **Sari Niskanen** Kaisanet Oy:stä. Merkittävimmät valkoiset alueet ovat Sotkamon kirkonkylä ja Puolanka.

Kuitulinja kaivetaan Paltamon Korpietielle heti tien viereen omaan kaivantoon.

”Positiivista on, että tukea voi saada myös taajama-alueiden rakentamiseen. Pienet ja keskikokoisetkaan taajamat eivät rakennu markkinaehtoisesti ja tämä on onneksi nyt tunnistettu.”

Paltamon kuiturakentaminen on saanut rahoitusta Kainuun ELY-keskuksesta. Valokuituverkko on sekä yritysten että asumismukavuuden kannalta keskeinen tietoliikenneinvestointi.

Valo läntisen Kainuun kuituhaaveille nouseekin länneestä

Osuuskunta Siikaverkko haluaa levitä Kainuun puolelle.

Entisen Vuolijoen kunnan alue sekä muut Kajaanin läntiset ja eteläiset kylät saavat talven aikana pohtia, tarttuvatko ne Siikaverkon ehdotukseen valokuituverkon rakentamiseen. Osuuskunta Siikaverkko on järjestänyt kylillä kuituiltoja loppukesän ja syksyn aikana.

Jukka-Pekka Kivioja Siikaverkosta sanoo, että hanke on kerännyt paljon yhteydenottoja. Asukkaiden kiinnostuksen ilmoituksia on tullut alueelta reilusti toista sataa kappaletta.

- Siikaverkko Osuuskunta on perustettu vuonna 2013.
- Osuuskunta tarjoaa valokuituyhteyksiä maaseudun tarpeisiin.
- Siikaverkko on rakentanut valokuituverkkoa vuosina 2014–2016 Siikalatvan ja Pyhännän kuntaan sekä Haapaveden kaupunkiin.
- Hankealueeseen kuuluvat Otanmäen, Vuolijoen, Vuotolahden, Vuoreslahden, Koutaniemen, Murtomäen ja Mainuan kylät
- Siikaverkko toimii alueen valokuituverkon operaattorina ja sen omistajina on noin tuhat osuuskunnan jäsentä.
- Verkon pituus on kaikkiaan noin 750 kilometriä.
- www.siikaverkko.fi

”Järjestetyissä kylätilaisuuksissa on ollut paljon osallistujia ja keskustelu on ollut vilkasta. Monin paikoin langattomat yhteydet ovat heikot ja ruuhkautuvat erityisesti loma-aikaan isojenkin teiden varsilla.”

Kivioja kertoo, että Siikaverkko tulee tekemään investointipäätöksen sen jälkeen, kun he ovat tiedotushankkeen aikana saaneet hyvän käsityksen koko alueen tilaajapeitosta. Myös tukitasolla on merkitystä.

”Pitkät etäisyydet tekevät kuituverkon rakentamisesta kallista. Harvaan asuttujen alueiden valokuituinvestointihankkeisiin tarvitaan kyllä maksimi- tai lähes maksimi tukitaso, jotta valokuituverkon rakentaminen voidaan toteuttaa kattavasti”, Kivioja laskee.

Oulujärvi Leader on rahoittanut Siikaverkon tiedotushanketta Kajaanin läntisten ja eteläisten kylien alueella. Varsinainen rakennushanke hakee siten rahoitusta Kainuun ELY-keskuksesta.

Kajaanin hankealue liittyy maantieteellisesti luontevasti Siikaverkon olemassa olevaan valokuituverkkoon Siikalatvala ja Pyhännällä. Jukka-Pekka Kivioja näkee, että yhteinen kokonaisuus on parempi markkinoida ja myydä, suunnitella ja rakentaa sekä valmiina valokuituverkkona hallita.

”Toivottavasti yhtenäisellä alueella myös asiakaspeitto saadaan mahdollisimman kattavaksi.”

Tiedottamishankkeen aikataulu on keväälle 2021. Mikäli kuituhanke toteutuu, rakennettavat alueet on tarkoitus saada vuoden 2022 kuluessa valmiiksi.

Kuntoutukseen kättä pidempää

Kajaanin ammattikorkeakoulu hyödyntää etäteknologiaa opetuksessa. Projektipäällikkö Jukka Seppänen vie osaamista myös harvasti asuttujen alueiden kuntoutuspalveluihin.

Kuhmon Kuumusta on pitkä matka kolmen vartin kuntoutukseen. Jos vaiva sekä potilaan oma valinta sopivat etäkuntoutukseen, se säästää sekä vaivaa että rahaa.

Tietotekniikan ja yhteyksien parantuminen luo edellytyksiä uusille terveydenhuollon ja kuntoutuksen palveluille. Etäkuntoutuspalveluiden kehittäminen Kainuussa on Kajaanin ammattikorkeakoulun, Kainuun ammattiopiston ja Kainuun soten kiikarissa.

Maaseudun teknologia-avusteisen etäkuntoutuspalveluiden kehittäminen Kainuussa -hankkeessa ei haluta keksiä pyörää uudestaan. Kaksivuotinen Tecnos-hanke kartoittaa sekä uudet että myös olemassa olevat palvelut. Kotiin vietävät kun-

toutuspalvelut voivat olla kuntoutuspalveluiden seuraamista, tukemista ja kuntoutuksen arviointia, luettelee hankkeen projektipäällikkö **Jukka Seppänen** Kajaanin ammattikorkeakoulusta.

Ensi vuonna hankkeessa pilotoidaan muutamaa eli kahdesta viiteen nykYTEknologiaa hyödyntävää palvelukonseptia tai sovellusta.

”Yhteistyö Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän ja Kainuun ammattiopiston kanssa on tiivistä. Palvelumuotoilun avulla asiakkaat ovat tiiviisti mukana tulevien kuntoutuspalveluiden suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.”

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä eli Kainuun sote sekä oppilaitokset näkevät hankkeessa kehittämisetuja. Kainuun ELY-keskus rahoittaa Tecnos-hanketta.

Yksi hankkeen tavoitteita on uudistaa Kainuun soten Kotikuntoutus Konsta -toimintamallia

etäteknologiaa hyödyntäväksi. Konsta hyödyntää jo moniammatillisuutta.

Kajaanin ammattikorkeakoulussa hyödynnetään Jukka Seppänen mukaan etäteknologian mahdollisuuksia jo koulutuksessa. KAMK:n keväällä valmistunut uusi oppimisympäristö ”StudioK” mahdollistaa opiskelijoiden etäläsnäolon ja opetuksen seuraamisen sekä interaktiivisen vuorovaikutuksen toisten kanssa reaaliaikaisesti.

”Näin opintojen suorittaminen tiettyyn rajaan asti voidaan suorittaa jopa kotikoneelta. Nyt etäteknologia-osaamista vietään suoraan terveydenhuollon työelämään. Käytäntöön tulevat palvelukonseptit ja teknologiaratkaisut tullaan sisällyttämään myös tarvittavilta osin ammattikorkeakoulun ja Kainuun ammattiopiston omiin opetusohjelmiin.”

Maria Helo opettaa Jussi Soinia action-kameran käytössä.

Jo älykäs Vuolijoki

Kajaanin Vuolijoki mieli jo titteliltään Älykkääksi kyläksi.

Digitaalisuus on jo osa vuolijokista toimintaa, linjaa **Maria Helo**. Hän vetää Vuolijoen Maaseutuyhdistyksen hanketta, jossa Vuolijoesta halutaan älykäs kylä.

"Vuolijoki on jo sellainen. Yhteistyöverkostot, digikurssit vaikkapa koulun robottilegot ja yhdessä tekeminen jäävät elämään."

Vuolijoen koulun digitaalisen opetuksen kehittäminen on tavoite, jonka moni vuolijokinen allekirjoittaa. Yksi heistä on **Jussi Soini**.

"Yhteisöllisyyttä lisäävät hankkeet auttavat myös koulun säilyttämisessä kirkonkylällä."

Digitaalisuuden ja yhteisöllisyyden kautta kehitetään samalla kirkonkylän alueen elinvoimaisuutta, viihtyvyyttä, tunnettavuutta ja vetovoimaisuutta.

"Viihtyisä ja virkeä asuinalue ja elinvoimainen kyläyhteisö kiinnostavat töihin tulevia asettumaan Vuolijoelle. Samat seikat kiinnostavat myös matkailijoita", Maria Helo miettii.

Vuolijoen älykkäysindeksiä mitataan myös valtakunnallisessa kilpailussa. Suomen älykkäin kylä-tittelistä ovat loppusuoralla kilpailemassa Vuolijoen lisäksi, Luoma-aho Etelä-Pohjanmaalta, Kerisalo Etelä-Savosta, Vähikkälä Hämeestä ja Raudanmaa Pirkanmaalta. Maria Helo sanoo, finaaliin päässeet kylät käydään arvioimassa paikan päällä. Suomen älykkäin kylä julkistetaan 28. lokakuuta järjestetävässä juhlatilaisuudessa.

Neljäs sektori on toimija, joka vilahtelee vuolijokisten puheissa. Maria Helo selittää käsitteen: yksityiset ihmiset, jotka haluavat toimia kotiseutunsa eteen, ja jotka voivat toimia ketterästi kun siltä tuntuu.

"Kainuulaiselle neljäs sektori sopii älyttömän hyvin, ihan kuin koronakin", Jussi Soini heittää.

Vuolijoen ydinkeskustassa sijaitsevan Pankkitalon toiminnan kehittäminen yhteisön olohuoneena ja Älykkään kylän toimintapaikkana on yksi hankkeen tavoitteista. Siellä järjestetään jo koulutuksia ja tapaamisia. Maria Helo kertoo, että Pankkitalo toimii myös etätyöpaikkana, jos omat tietoliikenneyhteydet tökkivät.

Kansainvälistä ajatustenvaihtoa Vuolijoki on käynnistellyt skotlantilaisen Strathyren kanssa. Se on myös mukana eurooppalaisessa Smart Villages-verkostossa.

Kohti älykästä Vuolijokea -hanketta on rahoittanut Oulujärvi Leader.

Millainen on tulevaisuuden älykäs kylä?

Älykäs kylä Suomessa vuonna 2030 on katettu erittäin hyvillä ja kattavilla laajakaistayhteyksillä, se huolehtii ympäristöstään ja kierrättää jätteensä. Älykäs kylä koostuu ihmisistä, joilla on uskoa tulevaisuuteen ja halua rakentaa sitä yhdessä.

Älykäs kylä on vastaanottava uusille tulijoille – tulivat he sitten etelästä tai pohjoisesta, rajojen sisältä tai niiden takaa. Älykäs kylä tarjoaa työtä ja etätöiden tekemisen mahdollisuuksia.

Älykkäässä kylässä on turvallista, siellä tehdään yhteistyötä ja autetaan toisia ja osataan varautua tulevaan. Älykäs kylä tarttuu rohkeasti uusiin asioihin ja uskoo kokemuksiin ja kokeiluihin.

Näin kuvaa älykästä kylää kymmenen vuoden päästä maaseutuylitarkastaja **Marianne Selkäinaho** maa- ja metsätalousministeriöstä. Tämän hetken Älykkäin kylä sen sijaan selviää jo tänä syksynä.

Loppukilpailussa Kainuu on ollut hyvin edustettuna eli mukana on ollut kolme kylää: Vuolijoki, Pohjavaara Sotkamosta ja Nakertaja-Hetteenmäki Kajaanista. Näistä Vuolijoki pääsi kisaamaan finaalin viisikossa.

”Kainuun kylät ja niiden ihmiset ovat erinomaisia esimerkkejä siitä, kun ihmisillä on tahtoa, heillä on myös voimaa. Kainuu on yksi harvimpaan asuttuja alueita Suomessa ja nimenomaan näillä alueilla tarvitaan rohkeutta, kokeilunhalua ja sisua”, Marianne Selkäinaho kuvaa.

Älykkäin kylä -kilpailun järjestää maaseutuverkosto yhteistyössä rakennerahastojen (ESR, EAKR), meri- ja kalatalousrahaston, liikenne- ja viestintäministeriön, Maaseutupolitiikan neuvoston, Kuntaliiton ja Suomen kylät ry:n kanssa.

Kuhmo kiihdyttää kohti kattavaa kuituverkkoa

Kuhmon kaupungin kyläverkon aktivointihanke tähtää kattavan verkon rakentamiseen.

Valokuituverkon rakentaminen on Kuhmossa vielä alkutekijöissään. Kaupunkitaajamassa verkko toimii vain osassa aluetta. Perukassa eli taajaman ulkopuolisella alueella toimii tällä hetkellä yksi osuuskunta eli Luoteis-Kuhmon kyläverkko-osuuskunta.

Aktivointihankkeessa rakennetaan niitä edellytyksiä, joilla koko Kuhmoa kattava verkko olisi toteutettavissa, Kuhmon kaupungin vs. maaseutusihiteeri **Susanna Eskola** kuvaa.

Kylät ovat avainasemassa kuituverkon rakentamisessa. Kylien aktivointitilaisuuksissa tiedotetaan kuituverkon rakentamisesta yleisesti sekä kartoitetaan paikalliset voimavarat kyläaktiivien kanssa.

Susanna Eskola

Monipaikkaisuus ja maaseudun yritystoiminta vaatii toimivaa kuituverkkoa. Kuhmon vs. maaseutusihiteeri Susanna Eskola laskee, että kuituhanke voisi lähteä liikkeelle 3-5 kylällä.

”Tarpeen on myös selvittää yhdyskuntarakenteen ja rakentamisolosuhteet, jotta voidaan määritellä karkea kustannustaso. Tärkeimpänä toimena on kuitenkin palveluhankkeiden valmistelu muutamassa kylässä, jossa hanke toimii valmisteluapuna rahoituksen hankinnassa.”

Kylähankkeita on toiveissa kolmesta viiteen eri puolilta Kuhmoa. Kuhmon kaupunki tarjoaa kuituhankkeisiin sekä työpanosta että taloudellista tukea.

”Aktivointihankkeessa luodaan kylä varten myös malliaineistot. Näin kylien ei tarvitse tuottaa niitä erikseen, vaan heillä on valmiit pohjat käytettävissä.”

Elävä Kainuu Leader rahoittaa Kuhmon kaupungin kyläverkon aktivointihanketta.

Nopea kuituverkko mahdollistaisi työskentelyn entistä vapaammin etätöiden avulla sekä itsensä kehittämisen eri kurssien tai koulutusten avulla. Verkossa toimivien hyvinvointi- ja terveyspalveluiden kehittämiseksi tehdään töitä niin Kainuussa ja koko Suomessa.

”Oma utopiani olisi kuituverkko, joka kattaisi koko Suomen ja mahdollistaisi esimerkiksi opiskelun missä tahansa Suomen korkeakoulussa sijainnista riippumatta. Monipaikkaisuus ei varmasti ole väistytävä trendi ja siihen tarvitaan toimiva kuituverkko, joka mahdollistaa asioinnin, työskentelyn ja vapaaajan missä vain, ilman rajoittavaa dataa tai katvetta”, Susanna Eskola maalaillee.

Koronan aikana kunnat ovat käyttäneet sosiaalisen median kanavia myös aiempaa ahkerammin tiedottamiseen tai vaikkapa valtuuston kokousten kuvaamiseen. Tämäkin vaatii riittävän verkon ollakseen käyttäjille mielekästä.

Mukana ilmastotalukoissa

Satsaukset hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen voivat parhaimmillaan vahvistaa yritysten ja yhteisöjen kilpailukykyä ja elinvoimaisuutta.

Heinämäen kylätalon pihan aurinkopaneelit auttavat energian keräämisessä varsinkin kevättalvella ja kesällä.

Kylätalo vaihtoi öljystä maalämpöön

Sotkamon Heinämäki lämmittää kylätaloon jatkossa auringolla ja maalämmöllä. Kyläseura hakee energiauudistuksella säästöjä ja hiilineutraaliutta.

Maata on myllerretty satojen neliömetrien alalta Heinämäen kylätalon eli kotoisemmin Heiniksen pihalla. Kylätalon lämmitys hoituu ensi talvena öljyn sijasta maalämmöllä ja aurinkovoimalla.

Samuli Kemppainen Heinämäen kyläseurasta laskee, että entinen koulurakennus tarvitsi maalämpöä varten oja noin kahden kilometrin verran. Laskukaava on periaatteessa yksinkertainen: mitä enemmän kilowatteja tarvitaan, sitä laajempi

alue vaaditaan.

Heiniksessä lämmitysala on reilut 500 neliötä. Pitkinä talvi-kuukausina kiinteistöjen lämmitys on syönyt noin 3000 litraa öljyä sekä useita traktorikuormia polttopuuta.

Kunnalle koulukiinteistö aiheutti vuosittain 12000 euron lämmityskustannukset, kertoo Samuli Kemppainen. Kun kyläkoulu suljettiin vuonna 2004, kyläyhdistys otti tiloista huolehtimisen kontolleen.

”Polttopuut urakoitiin talkoil-

la ja lämmityskustannukset saatiin laskemaan muutamaan tuhanteen euroon. Puuta paloi sata kuutiota vuodessa.”

Aurinkovoimalan tarvitsemien paneelien ja laitteiden asentaminen on seuraava vaihe. Paneelit sijoitetaan maan tasalle.

”Ensin suunniteltiin niiden asentamista katolle. Rakennuksen katon suunta oli kuitenkin huono eli paneelit olisivat saaneet valoa vain osan päivästä.”

Kyläseura hakee energiansäästöä myös uusimalla loisteputket led-valoilla. Kylätalon pihaan tulee lisäksi kaksi latauspaikkaa sähköautoille. Edullisempi energia mahdollistaa myös vanhemman koulukiinteistön lämmittämisen talvi-kuukausina. Siellä on muun muassa kyläläisten käytössä oleva kuntosali.

Samuli Kemppainen arvioi, että jatkossa energialaskuun menee kaksi tuhatta euroa.

”Kustannussäästö on merkittävä eli lämmityskustannukset haukasivat aiemmin ison loven kyläseuran budjetista.”

Heiniksen kehittämistä hiilisypöistä hiilineutraaliksi on rahoittanut Elävä Kainuu Leader. Kylätalo Heinis on yksi aktiivisimmista kylätaloista Kainuussa. Joka vuosi talolla on laadukkaita näyttelyitä. Kylätalo on vapaa-ajanviettokekus kyläläisille, kylän vieraille ja loma-asukkaille. Heiniksessa järjestetään myös juhlia ja erilaisia tilaisuuksia.

Heinämäen kylätalon energian tuottaminen kestävä kehityksen periaatteita noudattaen on tärkein tavoite kyläseuran hankkeessa. Samuli Kemppainen toteaa, että samalla kyläläiset ja kylätalon vieraat tulevat tutuksi uusien energiamenetelmien kanssa.

Hankesuunnitelma vaati perehtymistä maalämpöön ja aurinkosähköön. Heiniksen hanke kiinnostaa myös muita vanhoja kylätaloja, Samuli Kemppainen kertoo Heinämäen kyläseurasta. Kylätalon alakerrassa maalämpölaitteisto on korvannut öljykattilan.

Puurakentamisen terveysvaikutukset

Kuhmon puukoulun terveysvaikutukset ja alakoululaisten stressin lähteet ovat tutkimuskohteina urauurtavassa tutkimuksessa. Verrokkikouluna on Vaalan yhtenäiskoulu.

Kuhmon kaupunki ja Oulun yliopiston Mittaustekniikan yksikkö ovat aloittaneet tutkimushankkeen, jossa tutkimuskohteena on Kuhmon Tuupalan puukoulu. Se on ensimmäinen massiivipuuelementtitekniikalla rakennettu koulu Suomessa.

Aloite tutkimushankkeelle tuli Kuhmon kaupungilta, joka sai lahjoituksen Suomen Metsäsäätiöltä puurakentamisen markkinointia ja tutkimusta varten.

”Rahalla on käynnistetty useampia eri hankkeita ja on erinomaista, että tämän hankkeen yhteistyökumppani on Kainuusta. Näin koko alueen osaaminen puurakentamisen ympärillä kasvaa”, kaupunginjohtaja **Tytti Määttä** toteaa.

Tutkimuksen toteuttaja on Kajaanin yliopistokeskuksessa sijaitseva Mittaustekniikan yksikkö. Tutkimuspäällikkö Pekka Kilpeläinen sanoo, että hanke on jo tässä vaiheessa herättänyt laajasti kiinnostusta.

”Samalla se on tuonut julkisuutta Kuhmon ja Kainuun puurakentamiselle.”

Tutkimushanke on kaksiosainen eli siinä selvitetään sekä rakennuksen fyysisiä ominaisuuksia että koululaisten kokemaa stressiä. Rakennustutkimuksesta vastaa laboratorionsinööri **Veijo Sutinen** ja koululaisten stressistä projektitutkija **Elina Jokinen**.

Fyysisiä ominaisuuksia mitataan rakennukseen tuotavilla sensoreilla, joilla voidaan jatkuvatoimisesti seurata muun

muassa lämpötilaa ja ilman kosteutta sekä pienhiukkasten ja hiilidioksidin pitoisuuksia. Koulun tiloista kerättävistä ilmanäytteistä määritetään haihtuvia orgaanisia yhdisteitä ja sisäilman mikrobien laatu. Lisäksi kerätään pyyhkäisynäytteitä pintojen mikrobimäärien selvittämiseksi.

Koululaisten stressin tutkimuksessa hyödynnetään älysormusta sekä sylkinäytteitä, joista seurataan stressihormoni kortisolin vaihtelua. Elina Jokinen kertoo, että stressitutkimus auttaa arvioimaan myös koululaisten kouluviikon ja koulumatkojen rasitavuutta.

Kuhmon vuonna 2018 valmistuneen puukoulun lisäksi tutkitaan verrokkikouluna samoin alle kymmenen vuoden ikäinen betoninen Vaalan yhtenäiskoulu. Vaalassa ollaan kiinnostuneita nimenomaan stressitutkimuksen tuloksista, sanoo Elina Jokinen.

Tutkimukseen on haettu yli 50 koululaista sekä Kuhmosta että Vaalasta.

”Tutkimuksessa toistolla ja tutkittavien määrällä minimoidaan sattuman merkitys.”

Ensimmäinen tutkimusjakso oli helmikuussa eli ennen koronaepidemian puhkeamista Suomessa. Toinen tutkimusjakso on lokakuussa. Alun perin keväällä piti olla vielä kolmas tutkimusjakso, mutta se ei koululaisten etäopetuksen vuoksi ollut mahdollinen.

Mittaustekniikan yksiköllä on jo kokemusta urheilijoiden stressitasojen tutkimisesta. Elina Jokinen kuvaa, että älysormus mittaa stressitasoja pidemmän aikaa ja sylkitesti kertoo tilanteen juuri silloin.

”Älysormus mittaa ihon sähkönjohtavuutta, minkä avulla voidaan arvioida tutkittavan stressiä. Sen käyttö antaa mahdollisuuden koko koulupäivän kattavaan seurantaan, mutta ei

kerro stressitasojen muutoksista yhtä tarkasti kuin sylkinäytteen kortisolimääritys.”

Myös opettajilla on mahdollisuus osallistua tutkimukseen.

”Opettaja voi näin olla esimerkkinä ja tukena älysormuksen käytöstä.”

Tutkimus valmistuu ensi huhikuussa. Kuhmon kaupunginjohtaja Tytti Määttä toivoo, että terveystutkimuksille tulee jatkoa.

”Myös ilmastokysymyksiin liittyvää tutkimusta tarvitaan. Hiilikädenjälki- ja jalanjälkilaskelmat kehittyvät jatkuvasti.”

mittariin

Projektitutkija Elina Jokinen vastaa koululaisten stressitason tutkimisesta sekä Kuhmossa että Vaalassa. Tulokset auttavat arvioimaan myös koulumatkojen pituuden ja kouluviikon vaikutusta stressiin.

Ilmastoteko voi olla kilpailutekijä

Maaseudun sivistysliitto toteutti Oulujärvi Leaderin rahoittamana muutamia vuosia sitten vähähiilisyteen tähtäävän kylähankkeen. Sen innoittamana alueen yrittäjähdistyksiltä kysyttiin, olisiko yrittäjillä kiinnostusta hankkeeseen, jossa yrityksiä aktivoitaisiin ilmastoviisaisiin tekoihin. Yrityksille suunnattu Ilmastoteoilla elinvoimaa -hanke käynnistyi syksyllä Oulujärvi Leaderin alueella.

Mari Korhonen aloitti loka-kuun alussa hankkeen projekti-koordinaattorina.

"Alueen yrittäjiä kannustetaan tekemään ilmastotekoja omassa toiminnassaan esimerkiksi toimitilojen energiatehokkuutta parantamalla, materiaalitehokkuudella ja kierrättämällä. Yrityksiä rohkaistaan myös tuottamaan itse ilmastoystävällisiä tuotteita tai palveluita."

Ilmastoteot voivat tuoda myös taloudellista säästöä tai kilpailuetua.

"Energiatehokkuus ja resursiivisuus on myös rahallinen säästö. Ilmastoteko voi olla kilpailuvaltti. Monet ihmiset käyttävät mieluummin rahaa tuotteisiin ja palveluihin, jotka ovat ympäristöystävällisiä. Autamme yrityksiä tekemään niitä asioita, jotka hyödyttävät yritystä itseään ja ympäröivää maailmaa."

Projekti-koordinaattori Mari Korhonen kertoo, että hankkeen kautta myös ohjataan yrittäjiä ilmaisen energianeuvonnan piiriin.

FAKTA:

Ilmastoteko voi olla vaikka...

- Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvalla energialla.
- Liikenteen polttoaineenkulutuksen ja päästöjen vähentäminen esimerkiksi hyvällä logistiikalla tai energiatehokkaalla teknologialla.
- Ruokahävikin pienentäminen ja hävikkiruuan hyödyntäminen.
- Energiatehokkuutta lisäävä uudis- tai korjausrakentaminen.
- Valaistuksen muuttaminen energiatehokkaammaksi.
- Lajittelun ja kierrätyksen tehostaminen tai sivuvirtojen hyödyntäminen.
- Hiilidioksidipäästöjen kompensoiminen.

Kimppakyytejä, kompostointia ja kaalinviljelyä

Viljely tuottaisi joka talolle lähiruokaa, suunnittelivat Sotkamon Laakajärven kyläkirppiksellä kyläyhdistyksen puheenjohtaja Tuula Kärnä ja Janne Toivonen Kainuun Nuotasta.

Kylät pohtivat mikä on heidän keinonsa vähentää hiilipäästöjä. Laakajärvellä haaveillaan yhteisöpuutarhasta.

Sotkamon Laakajärvellä tuulee. Ojat ja purot ovat täynnä vettä, koska yhden päivän aikana satoi koko normaalin syyskuun sademäärä.

”Sään ääri-ilmiöt näkyvät ihan meidän omassa luonnossamme. Emme ole ulkopuolisia ja kylälläkin voidaan miettiä, miten hillitsemme omalta osaltamme ilmastonmuutosta”, Laakajärven kyläyhdistyksen puheenjohtaja **Tuula Kärnä** pohtii.

Apua kylien pohdintaan tarjoaa Kohti hiiliviisaita kyliä -kehittämishanke. Elävä Kainuu Leaderin rahoittama hanke tukee niitä

kyliä, jotka haluavat toteuttaa konkreettisia hankkeita kohti vähähiilisempää arkea. Mukaan pääsee kahdeksan kylää.

Kainuun Nuotan hallinnoiman hankkeen projektipäällikkö **Janne Toivonen** luettelee, että kylällä voidaan tehdä kylän ympäristösuunnitelma, suunnitella kylän digitalisaatiota eteenpäin, kehittää kylän jätehuoltoa ja kierrätystä, järjestää ympäristöaiheinen tapahtuma, suunnitella energiaomavarainen kylä, perustaa kylän yhteinen lähiruokapiiri, organisoida kimppakyytijärjestelmä, tehdä yhteishankintoja aurinkopaneeleista tai digilaitteistosta kylätaloille.

”Olennaista on, että tekemisessä toteutuu kylän yhteinen tahto ympäristön hyväksi.”

Laakajärven kyläläisille jaettiin syksyn yhteisessä pihakirppiksessä kyselylomake. Siinä tiedusteltiin esimerkiksi kiinnostus lähiruokapiiriin tai halukkuutta

kierrätykseen tai kimppakyyteihin.

”Työkalulainaamo on yksi idea. Kylä voisi hankkia esimerkiksi pilkekoneen tai jyrsimen”, Tuula Kärnä esittää.

Kierrätyksen ja lajittelun lisäksi pieni maalaiskylä voisi pohdita lähiruuan tuotantoa omalla palstapuutarhalla.

”Jokainen kyläläinen oppisi viljelemään jotain, sipulia, salaattia, juureksia. Multaa ja ravinteita saataisiin kompostomalla.”

Tuula Kärnä pitää ns. bokashi-kompostoria käteväenä ruokajätteen hyödyntäjänä. Pieni, ilmatiivis kompostori sopii sisätiloihin.

Hankesuunnitelmien käytännön toteuttamiseen haetaan sitten erillistä rahoitusta. Janne Toivonen Kainuun Nuotasta pitää mahdollisena joko yhteistä jatkohanketta tai kyläkohtaista erillishanketta.

Turvemaista ilmastoystävällisiä

Kainuu on vahvasti mukana turvemaiden ilmastoystävällistä käyttöä edistävässä hankkeessa. Nurmen viljelyn tehostaminen on yksi vaihtoehto.

Rahanarvoisia vaihtoehtoja syväturpeisten viljelysmaiden käsittelyyn -hanke (RATU) kehittää viljelijöiden, neuvojen ja tutkijoiden yhteistyönä ratkaisuja siihen, miten voidaan edistää turvemaiden ilmastoystävällistä käyttöä maataloudessa ja toteuttaa tehokkaimpia keinoja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

Käytännön asioita ja toimintatapoja havainnoidaan

Kainuussa ja Keski-Pohjanmaalla sijaitsevilla pilottitiloilla. Keinovalikoimaan kuuluvat viljelyn kestävästi tehostamisen keinot turvemailla, erilaiset lisäpellon saantimahdollisuudet, tilusjärjestelyt ja turvemaakoiteet. Alueiden välistä kehittämishanketta rahoittaa myös Kainuun ELY-keskus.

Hankkeeseen osallistuu ProAgrian kasvinviljelyn asiantuntija **Maarit Partanen**. Hän linjaa, että turvemaat ovat tärkeitä maatalouselinkeinolle, mutta olennaisia myös ilmastonmuutoksen hillintätavoitteiden ja vesien suojeleminen kannalta.

”Olisikin tarpeen löytää keinoja, jotka pystyisivät sovittamaan yhteen monia turvemaihin kohdistuvia pyrkimyksiä. Eli miten maatalous hyödyntää

tehokkaasti olemassa olevia turvemaita, löytää vaihtoehtoja turvemaiden raivaukselle ja soveltaa ratkaisuja turvemaiden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen viljelijälähtöisesti.”

Kainuussa on eloperäisiä maita viljelyssä suhteellisen paljon muihin alueisiin nähden. Pääsääntöisesti jokaiselta tilalta löytyy viljelyssä olevia eloperäisiä maita, sanoo Maarit Partanen.

”Viljely näillä aloilla luo omat haasteensa, joten näihin halutaisiin löytää käytännössä hyviä vaihtoehtoja tukemaan ja edistämään viljelyä mm. kasviviljat ja työtavat huomioiden. Viljelykiertoon halutaan löytää vaihtoehtoja maan kasvukunto sekä luonnonmukainen viljely huomioon ottaen.”

Nurmi on Kainuun alueella tärkein viljelykasveista ja nurmella onkin tehokkain hiilensidontakyky perusviljelykasveista puhuttaessa. Nurmen viljelyä kehittämällä ja tehostamalla vastataan ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin tulevaisuudessa.

Satotasojen parantaminen ja tuotantopanosten tehokas hyödyntäminen, jotka ovat kestävästi tehostamisen perusperiaatteita, ovat tärkeitä, jotta paine lisäpellon hankintaan ja siten turvemaiden raivaus peltomaaksi vähenisi.

”Nurmen viljelyssä haetaan keinoja satotasojen nostamiseen hyödyntäen ProAgrian nurmipienvyöryjen toimintaa ja niissä saavutettuja tuloksia, joissa muun muassa pellon peruskunnon, laji- ja lajikeseosten valinnan ja nurmen täydennyskylvön avulla on pystytty nostamaan säilörehunurmien kuiva-ainesaatoja merkittävästi.”

Hankkeen tuloksista syntyy turvemaiden viljelyn kestävästi tehostamisen opas. Se koskee myös rehuviljan viljelyä. Opas tuotetaan sähköisenä sekä tarpeen mukaan painettuna lehtisenä.

Suomen nykyisin viljelyssä olevista pelloista noin 11 prosenttia eli runsaat 250 000 hehtaaria on turvemaita. Kainuussa osuus on suurempi, sanoo ProAgria Itä-Suomen kasvinviljelyn asiantuntija Maarit Partanen.

A man wearing a green camouflage jacket and a green cap is leaning over a rocky stream in a forest. The stream flows over rocks, and there is a small green plant growing in the water. The background shows a dense forest of trees.

Vesistöt ovat Kainuun sinistä kultaa

Hyvinvoivat vesistöt vahvistavat alueen elinvoimaisuutta. Ne tarjoavat mahdollisuuksia matkailuliiketoiminnalle ja kalataloudelle, edellytyksiä virkistystoiminnalle sekä lisäävät alueen vetovoimaisuutta myös asumiseen.

Lautinpuron pohjapato on Puokiojärven kunnostushankkeen suurin yksittäinen investointi, Ilkka Kemppainen kertoo.

Puokiojärven kunnostus hyvällä alulla

Järven kunnolla on suuri merkitys ranta-asukkaille. Puokiojärven kunnostuksella hillitään järven sisäistä kuorimitusta.

Puolangan eteläisimpiin järviin kuuluva Puokiojärvi liplattaa syyskuisessa etelätuulella. Loppukesästä järvestä on havaittu sinilevälauttoja. Tänä vuonna esiintymät ovat olleet pieniä ja paikallisia, kertoo **Ilkka Kemppainen** Puokion osakaskunnasta. ”Sisäinen kuorimitus vaikuttaa järven tilaan, kun järven ekosysteemiin vapautuu jo pohjalle sedimentoituneita ravinteita.”

Moneen muuhun lähistön järveen verrattuna Puokiojärven vedenkierto on hidaski: järveen ei laske eikä sieltä lähde selvää jokea vaan pieniä puroja tai oja. Ilkka Kemppainen kertoo, että kierto on noin kaksi vuotta.

Suurin rakenteellinen muutos aiempaan on uuden pohjapadon rakentaminen Lautinjärven ja Puokiojärven väliin. Lautinpuroon tuli kivistä rakennettu moniportainen pohjapato, joka Kemppaisen mukaan mahdollistaa myös kutukalojen nousun Lautinjärveen.

Kalakannan tervehtyminen on yksi järven kuntoon vaikuttavista tekijöistä. Jo kahden vuoden aikana kuusamolainen ammattikalastaja **Juha Korhonen** on pyytänyt järvestä yli 19 000 kiloa pientä kiiskeä, lahnaa, särkeä ja ahventa.

”Kääpiöityneiden kiiskien suuri määrä nuotassa yllätti”, Ilkka Kemppainen myöntää.

Osakaskunta hankki myös omia katiskoja niin sanotun vähemmän arvokkaan kalan pyyntiin. Näiden hoitokalastukseen tarkoitettujen katiskojen hankintaa tuettiin Oulujärvi Leaderin Yhteinen ympäristömme -teemahankkeen kautta.

Puokiojärvestä on nostettu jo yli 19 000 kiloa pikkukalaa. Kalastusta on määrä jatkaa vielä ensi kesänä.

Kiisken pyytäminen vaatii kuitenkin nuottausta. Myös suuret rysät ovat olleet tehokkaita.

Oulujärvi Leader on rahoittanut Puokiojärven kunnostusta. Oulujärvi Leaderille kunnostushankkeen rahoittaminen oli ainutkertainen kokeilu tällä ohjelmakaudella. Tulosten perusteella mietitään, kuinka järvien kunnostushankkeisiin suhtaudutaan seuraavalla kaudella.

Puokiojärvellä taloudellisesti mittavin hanke on ollut uuden pohjapadon rakentaminen, joka maksoi 60000 euroa. Vanha settipato purettiin ja tilalle tuli kivirakenteinen pohjapato. Myös ennen Puokiojärveä Lautinpurossa oleva saostusallas tyhennettiin sinne vuosikymmenten aikana kertyneestä mudasta ja hiekasta.

”Osa kunnostussuunnitelman hankkeista kuten rantakasvillisuuden niitto päätettiin jättää välistä toistaiseksi. Niittohan onnistuisi, mutta niittojäte pitäisi kerätä pois rannalta vähintään 30 metrin päähän rannasta”, Ilkka Kemppainen perustelee.

Puokiojärven ranta-asukkaat, kyläläiset ja jopa vieraatkin ovat Kemppaisen mukaan kiitettävästi osallistuneet hankkeen omahoitusosuuden kattamiseen. Vastineeksi tukija on saanut luvan kalastaa Puokiojärvellä ilman eri lupaa kahdella verkolla ja kahdella uistinlavalla. Syvin kohta on 14 metriä. Kuhaistutukset järveen eivät ole onnistuneet.

Ilkka Kemppainen

Aito jalokalakanta Kuhmon koskien valttikortti

Juhani Kyllönen

Kuhmon koskien kartoitus- ja kunnostushanke löysi monta kalastusmatkailuun sopivaa kohdetta. Monen kalastajan toivesaalis on luonnossa kasvanut taimen.

Kuhmon koskien kartoitus- ja kunnostushanke kartoitushanke paljasti muutamia jalokiviä erämaakaupungin 200 kosken joukosta. Kunnostus vaatii yhteistyötä, ettei touhu mene puuhasteluksi ja sorakoiden putsaukseksi.

Luontaisesti uudistuva jalokalakanta, helppo saavutettavuus ja kunnostuskelpoisuus. Siinä kolme asiaa, mitkä toteutuvat useammassakin kuhmolaiskoskessa, kertoo koskitalonmies **Juhani Kyllönen**. Hän on osallistunut sekä koskien ja kalaston kartoitukseen että niiden kunnostukseen.

Kuhmossa on parisensataa koskea. Juhani Kyllönen sanoo, että kalastusmatkailijat keskittyvät kolmeen koskeen: Lentuankoskeen, Pajakkakoskeen ja Änättikoskeen.

"Hiidenkoski ja Konapinkoski voisivat liittyä tähän joukkoon, sillä niiden kalastus on tyhjäkäynnillä."

Taimenen kuturauha alkaa syyskuussa. Kuhmon hyvä harjuskanta on Juhani Kyllösen mielestä kalastusmatkailussa vielä käyttämätön mahdollisuus.

"Se jatkaisi sesonkia syksyyn ja talveen."

Säyneen ja myös hauen perhokalastukseen löytyisi Kuhmosta myös hyviä vesiä. Kuhmon kaupunkitaajaman keskellä virtaavassa Pajakkakoskessa perhoon voi napata jopa parikiloinen säyne.

Koskikartoituksessa löytyi myös luontaisesti lisääntyvä taimenkanta, jonka emokaloja luonnonvarakeskus on pyytänyt poikastuotantoa varten. Oulujärven kantaan kuuluvat, koskessa lisääntyvät taimenet ovat kullannarvoisia.

"Yhden koskenpätkän kunnostuksella ei vielä päästä pitkälle vaan tätä pitää ajatella laajemmin."

Kuhmon kaupunki suhtautuu koskien kunnostamiseen ja kalastusmatkailuun myönteisesti. Yritysneuvoja Kari Malinen sanoo, että kunnostusten avulla on saatu myönteistä julkisuutta Kuhmon koskia kohtaan, joka on jo näkynyt lupamyynnissä.

Kaupungin, osakaskuntien ja Kainuun ELY:n yhteistyö toimii Juhani Kyllösen mukaan hyvin kunnostushankkeissa ja muissa järvi- ja virtave-

siprojekteissa. Kuhmon koskien kartoitushanketta rahoitti Elävä Kainuu Leader.

”Kaikkialla ei näin ole, vaan yleensä joku lyö kapuloita rattaisiin. Kuhmossa on ymmärretty, että yhden koskenpätkän kunnostuksella ei vielä päästä pitkälle vaan tätä pitää ajatella laajemmin.”

Koskien kutusorakoiden liettyminen on yksi suurimmista haitoista luonnonkalakannan palauttamisessa.

”Koskien kalataloudellisista kunnostuksista saatava hyöty voisi olla vielä suurempi ilman ojitusten tuottamaa haittaa.”

Metsä- ja suo-ojien saostaskujen rakentaminen auttaisi Kyllösen mukaan asiaa. Myös alueilla, joissa ojitus ei tuo hyötyä, ne tulisi peittää.

Lähiaikojen tavoite on saada Kuhmoon nuorten perhokalastuksen MM-kisat. Juhani Kyllönen uskoo, että se toisi kuhmolaisille koskille uutta nostetta ja laajaa kiinnostusta.

Juhani Kyllönen

Hollantilainen Hans van Klinken on kolmena keväänä vierailut Kuhmon Hankikorriivikolla esiintymässä ja kalassa. Hans on perhokalastajien piirissä guru; armoitettu kalamies ja lukuisien maailmankuulujen perhomallien kehittäjä.

Hoitokalastusrysä pyytää Suolijärven puhtaammaksi

Ilkka Kempainen

Vähempiarvoisen kalan pyynti parantaa muiden kalalajien olosuhteita ja vähentää järven rehevöitymistä.

Puolangan Suolijärven kalaveden osakaskunta hankki hoitokalastusrysän Oulujärvi Leaderin KAMPE-teemahankkeen rahoituksen avulla. Omarahoitusosuuden osakaskunta kattoi omilla varoilla, kertoo osakaskunnan hoitokunnan puheenjohtaja **Kauko Virrankari**.

Avomallinen rysä on kaksi metriä korkea ja pyytää pientäkin kalaa 8 millimetrin silmäkoolla.

”Paras pyyntiaika on kutuaikaan keväällä ja alkukesästä. Rysää voisi käyttää syksyllä karin lähellä myös muikunpyyntiin.”

Alkukesällä hoitorysään tarttui pientä lahnaa, särkeä, ahventa ja jokunen pienempi haukikin. Osa ahvenista kelpasi paistinkaloiksi, mutta suurin osa saaliista meni puolankalaiselle turkistarhalle rehuksi.

Pikkukalan pyynti kohentaa pikku hiljaa järven tilaa. Rehevöityminen vaikuttaa eri kalalajeihin eri tavoin. Lajiryhmistä särkikalat selviävät hyvin rehevöityneessä ja samentuneessa järvessä. Rehevöitymisestä kärsivät eniten viileää ja hapekasta vettä vaativat lohikalat.

Rysä pyytää vähempiarvoista kalaa parhaiten matalalta. Kauko Virrankari vinkkaa, että hoitorysän hankintaa harkitsevien kalaveden osakaskuntien kannattaa tarkistaa etukäteen, että rysälle riittää varmasti vettä.

”Ensin meille tarjottiin kolmemetristä rysää, mutta onneksi ei sitä otettu. Suolijärven rantavedet ovat sen verran matalia, että kaksimetrinen on maksimi.”

Avorysä kelluu kohojen varassa ja kalat poistetaan siitä haavimalla. Mikäli vedenkorkeus on alle kaksi metriä, rysä painuu alaspäin eikä enää kalasta kunnolla.

Vesi virtaa taas Ojanlahdella

Umpeenkasvaneesta Paltamon Ojanlahdesta tuli kunnostusurakan jälkeä lintujen ja kalojen paratiisi.

Oulujärven Ojanlahdella rantaa kiertää iso parvi parisenttisiä kalanpoikasia ja järven puolella puljaa telkkä. Lahtea halkovat vesiuomat rantakasveista koostuvan massan sijasta.

”Tämä lahti oli ihan tukossa. Pieni purouoma kulki vain väivoin keskellä”, kuvaa Ojanlahden rannalla mökkeilevä **Antero Moilanen**.

Ojanlahti koki kahden kevään aikana kasvojen pesun. Sen suoritti lahdella möyrynt kaivinkone.

Lahdelle jäi kaivukatkoja kiintoaineksen leviämisen välttämiseksi. Massasta kasattiin linnuille lepo- ja pesäsaaria. Ruoppausmassaa riitti myös rantaan, johon tuli riistapelto. Sen ohrat olivat elo-syyskuun vaihteessa kadonneet sinisorsien kupuihin.

Veden liike näkyy lahden heikkosaarten reunoilla. Lahdelle

Oulujärven Ojanlahti on yksi monista matalista lahdista, jotka ovat kärsineet vedensäätöstelystä. Paikallisten suussa Ojanlahti kelpaa jälleen kaloille ja linnuille, iloitsevat Sari Leinonen ja Antero Moilanen.

nousi myös viisi minkkiturvallista heinäisorsien pesäkorja. Hauki palasi keväällä taas kutemaan lahdelle.

”Mielenkiintoista nähdä, että riittääkö veden liike pitämään uomat puhtaana”, miettii **Sari Leinonen** Hakasuon seudun kyläyhdistyksestä, joka vastasi hankkeen toteuttamisesta ensimmäisenä vuonna. Toisena vuonna Ojanlahdella urakoi Paltamon kalaveden osakaskunta.

Antero Moilanen toivoo, että lahden reunoista saisi vielä ottaa päällysmäata pois aina kovaan maahan saakka. Osa lahden rannasta on hiekkamaata ja paikoin rantavedessä näkyvät jo kivet.

Ojanlahden kunnostus on kiinnostanut lähiseudun kyläläisiä. Vieraita on käynyt Leinosen mukaan maa- ja kotitalousnaisista sekä läheisistä kylistä Melalahdesta ja Pehkolanlahdesta.

Kyläyhdistyksen hanke oli osa Oulujärvi Leaderin Pienet ympäristörakennelmat -teemahanketta. Ojanlahden lepo- ja pesäsaarien lisäksi hanke rahoitti 19 muuta virkistys- tai luontokohteen kunnostusta. Toiselle vuodelle eli osakaskunnan hankkeelle rahoitus tuli ELY-keskuksen kautta sääntöstelyhaittakorvauksista.

Pienet ympäristörakennelmat -teemahanke

Teemahankkeessa on rakennettu tai korjattu 20 pientä ympäristörakennelmaa. Hankkeen tavoitteena on lisätä alueen virkistys- ja harrastusmahdollisuuksia sekä parantaa luontoretkeilyn edellytyksiä.

- Etelä-Kajaanin kylät: Vapaa-ajanviettomahdollisuuksien kehittäminen kylätalon ympäristöä kunnostamalla
- Hakasuon seudun kyläyhdistys: Ojanlahden lepo/pesäsaaret
- Honka Erä: Markonpalon laavun katon uusiminen
- Kainuun Lintutieteellinen yhdistys: Kuluntajärven pitkospolun uusiminen

- Kajaanin Purjehtijat: Kaivannon laiturin veneiden kiinnityspojujen uusinta ja vieraspaikkojen rakentaminen
- Kankarin kyläyhdistys: Katoksen rakentaminen
- Kivesjärven kyläyhdistys: Kivesjärven aseman ranta
- Koutaniemi-Vuoreslahti kyläyhdistys: Kouta-Vuores retkipolkujen ja Ärjän kierrän laturetken kehittäminen

Vesistö on arvokas osa perinnemaisemaa

Kuva ja teksti: Jaana Salo

Melalahden kylä Paltamossa on valtakunnallisesti arvokas perinnemaisemakohde. Aikaisemat suunnitelmat ja toimenpiteet alueella ovat painottuneet kuivan maan perinnebiotoopin hoitoon, mutta myös rannat ja vesi ovat maisemassa tärkeässä roolissa. Etenkin virkistyskäytön näkökulmasta rantakasvillisuuden lisääntyminen on ollut kylällä huolena.

Kiinnostus kunnostus selvitykseen heräsi Oulujärvi Leaderin rahoittaman Rannat kuntoon -hankkeen myötä, jossa Melalahti oli yhtenä kohdekylänä. Leader-rahoitusta saatiin Melalahden vesistö kunnostus selvityshankkeeseen, jota hallinnoi ProAgria Itä-Suomi ry:n Maa- ja kotitalousnaiset. Ennen kunnostustoimenpiteitä tarvitaan tietoa suojelua kaipaavien lajien esiintymisestä, joten ensimmäiseksi toteutettiin rantojen luontokartoitus.

Hankevastaava, ympäristöasiantuntija **Tuuli Mäkinen** pitää luontokartoituksen tekemistä tärkeänä.

”On huoledittava, että kunnostustoimilla ei heikennetä huomionarvoisten lajien elinympäristöä. Luontokartoituksen myötä saadaan tietoisuutta lisättyä alueen lajistosta ja veden maisema- ja luontoarvot paremmin esiin”, hän perustelee.

Luontoselvitys on juuri val-

Ympäristöasiantuntija Tuuli Mäkinen kertoo, että Melalahden venesataman lähellä yleisessä virkistyskäytössä olevaa Varisaarta on mietitty yhdeksi alueen kunnostuskohteista.

mistunut. Sen mukaan alueella on hieno ja arvokas virtavesi- ja järviluonto rehevine rantaluhitineen ja suistoineen. Alueen luontoarvot painottuvat laajoille luhta- ja vesikasvillisuusvyöhykkeille Melajoen uomaan ja Koikeronlahden pohjukoihin. Alueet ovat sekä kasvillisuudeltaan, että eläimistöltään arvokkaita. Tätä kuvastaa myös viitasammakoiden sekä lumme- ja sirolampikorentojen runsas esiintyminen, selvityksessä kerrotaan.

”Tällaiset selvitykset vaativat ammattityötä joka olisi ilman hankerahoitusta kyläyhdistysten ja kunnankin ulottumattomissa.”

Seuraavaksi laaditaan valuma-alue selvitys tulevia kunnostustoimenpiteitä ohjaamaan. Kyläyhdistys ja yksityiset maanomistajat tarvitsevat tietoa itenäisten kunnostussuunnitelmien pohjaksi ja tueksi tarvittavien lupien hakemiseen.

”Yhteistyössä asukkaiden kanssa selvitetään virkistyskäyttörakenteiden, kuten lintutornin tai kalastuslaitureiden, tarvetta ja mahdollista sijoitusta. Selvitys auttaa suunnittelemaan kunnostukset niin, että ne vahvistavat aluetta linnuston ja kalaston poikastuotanto- ja levähdysalueena.”

- Kuurna-Komiaho asukas-yhdistys: Laavu ja tienpätkä Erkinpolulle
- Lylykylän kyläyhdistys: Myllyalueen kunnostus
- Lylykylän Metsästäjät: Majoanjoen silta
- Mieslahden kyläyhdistys: Posti-Kallen reitin opasteiden uusiminen
- Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistys: Lukkarinnurmen

- vapaa-ajan viettopaikan laiturin uudelleen rakentaminen
- Neittävän kyläyhdistys: Virkistys- ja harrastusmahdollisuudet paremmaksi Kylätalon ympäristössä
- Nurkka-Erä: Liiteri/varastorakennus
- Paltamon Moottorikerho urheiluautoilijat: Laavu asemanrantaan
- Paltamo-Seura: Näälmannin

- kulttuuripolku ja kotiseutumuseon kompostikäymälä
- Pohjajoki ry: Pohjajoen luontopolku laavulle
- Puokion metsästäjät: Ypykän kota
- Säräisniemen kyläyhdistys: Maaselän lähteen suojakatoksen uusiminen ja pitköspuiden korjaaminen

Osmankajärven vedenlasku kuriin

Suosittu mökkijärvi
uhkaa rehevöityä
ilman kunnostusta.

Veden pinnan lasku on lisännyt Osmankajärvellä rehevöitymistä. Myös osa kutupaikoista on menetetty, mikä vaikuttaa kalakantoihin.

Puolangalla Osmankajärven vedenpinnan lasku on herättänyt ranta-asukkaat etsimään keinoja järven tilan palauttamiseksi. Mataloitunut järvi on rehevöitynyt, mikä on heikentänyt kalakantoja ja jättänyt osan venepaikoista ja laitureista kuivalle maalle. Koska veneily- ja uintimahdollisuudet heikenevät, järvi on menettämässä arvoaan suosittuna virkistyskohteena.

Järven kunnostuksesta on parhaillaan valmis- teilla ulkopuolisen konsultin tekemä suunnitelma. Hanketta on valmistellut Väyrylä-Kongaksen osakaskunnan johtokunnan nimeämä johtoryhmä yhteistyössä Paltamo 1 osakaskunnan, Metsäkeskuksen ja Kainuun ELY-keskuksen kanssa.

Suunnitteluhankkeen johtoryhmän puheenjohtaja **Juhani Hautala** on vajaan 50 vuoden aikana nähnyt Osmankajärven tilan heikkenemisen.

”Järven madaltuessa perinteisiä kutupaikkoja on menetetty. Siikakanta on hävinnyt ja muikkukantakin on uhattuna. Tilalla on tullut pientä särkeä, ahventa ja lahnaa.”

Järven vedet laskevat Kongasjoen kautta Kivesjärveen. Virtaaman hallintaan tulisi rakentaa pohjapato tai joku muu ratkaisu, kommentoi johtoryhmän jäsen **Paavo Moilanen**.

”Entisen kahden väylän sijasta kolmen väylän kautta virtaama on voimakas ja väylien pohjat ovat muuta Kongasjoen pohjaa alempana. Lisäksi niissä ei ole luonnonmukaista pohjakasvillisuutta. Vedenkorkeuden vaihteluvälin alaraja laskee alentaen järven pintaa entistä nopeammin.”

Korkeat kesäiset sademäärät korvaavat tilannetta väliaikaisesti.

Kongasjokea on kunnostettu virkistyskalastuskohteeksi. Joen uittosäätö on jo purettu vuonna 1982, mutta esityksistä huolimatta joen palauttaminen entiseen kuntoon on jäänyt tekemättä.

Osmankajärven ympärillä on satakunta vakituista asukasta ja vapaa-ajan asukkaita perheineen noin 300. Kyselyn mukaan suurin osa ranta-asukkaista ja maanomistajista kokevat hankkeen tarpeelliseksi.

Hankkeen tuloksena syntyvät suunnitelma pohjapadon tai muun ratkaisun rakentamiseksi, viranomaislupien hakemiseen tarvittava materiaali sekä investointihanke- ja rahoitussuunnitelma.

Suunnitteluhankkeen toteuttamiseen on saatu rahoitusta Oulujärvi Leaderilta. Omarahoitusosuuteen on saatu tukea järven ranta-asukkailta.

Kunnostustyön suunnittelun alustava budjetti on Juhani Hautalan mukaan noin 38000 euroa. Pelkkä aluehallintoviraston toimenpidelupa maksaa 14800 euroa. Se on Hautalan mukaan kohtuuttoman suuri, kun kyseessä on aiemmin tehty laiminlyönti ja tekemättä jääneet entisöintityöt.

Metsäkeskus tukee Osmankajärven kunnostusta käymällä läpi järveen laskevat metsäojat ja tekee kartoituksen jälkeen suunnitelman ojituksen kunnostusta.

Paavo Moilanen (vas) ja Juhani Hautala tekevät töitä, että järven virkistysarvo palautuisi.

Vesinäytteenotto sujuu myös ilmasta

Kuva: Drosens

Drone voi ottaa kerralla kaksi vesinäytettä eri syvyyksistä.

Kajaanilainen yritys Drosens Oy on kehittänyt droneen soveltuvan vesinäytteenotinjärjestelmän.

Sivutoiminen yrittäjä **Veijo Sutinen** työskentelee laboratorionsinöörinä Kajaanin yliopistokeskuksen mittaustekniikan yksikössä. Yrityksen taustalla on tutkimustietoa sekä markkinointiselvitys.

Drone lennättää vesinäytteenotinta, joka mahdollistaa vesinäytteenottamisen kahdesta eri syvyydestä. Näytteistä saadaan jo samantien selville lämpötila. Lisäksi näytteenotin tallentaa näytteenoton paikkatiedon sekä näytteenottimen syvyyden ja asentotiedon laitteen muistiin. Näiden avulla voidaan jälkikäteen varmentaa näytteenoton onnistuminen, kertoo Veijo Sutinen.

Dronen noutama vesinäyte voidaan tutkia perinteisesti laboratoriossa.

”Vesinäytteenottoimeen on kehitteillä myös sähköjohtavuuden mittaaminen.”

Vesinäytteenotto dronella onnistuu Veijo Sutisen mukaan erityisen hyvin paikoissa, minne on vaikea päästä veneellä. Tällaisia kohteita ovat muun muassa kaivosaltaat ja vaikeakulkuiset vesistökohteet.

”Varsinkin kaivoskohteista drone on työturvallisuuden kan-

nalta parempi ratkaisu.”

Vajaa kymmenen kiloa painava drone on myös kevyempi liikutella kuin vene.

Vesinäyte voi olla puolesta litraan litraan. Dronen näytteenotinta ohjataan puhelinsovelluksen kautta, ja sovelluksen avulla näytteenottimen mittaustiedot näytetään käyttäjälle sekä siirretään pilvipalveluun. Pilvipalvelun käyttöliittymän avulla voidaan tarkastella tehtyjä näytteenottoja karttanäkymän ja mittausgraafien avulla. Lisäksi laboratoriossa tehdyt analyysiraportit on mahdollista linkittää pilvipalvelussa näytteenottoihin.

Drosensin asiakkaat ovat Veijo Sutisen mukaan etupäässä konsulttiyrityksiä, jotka seuraavat vedenlaatua omille asiakkailleen.

”Asiakkaita on ympäri Suomen. Alkuvaiheessa yritys keskittyy laitemyyntiin ja tuotteiden kehittämiseen. Näytteenottopalvelujen tarjoaminen on vielä selvityksen alla.”

Yrityshankkeissa tavoitteena on päätoiminen yrittäjyys. Oulujärvi Leader on rahoittanut yrityksen toimintaedellytysten selvittämisen kokeiluna sekä yrityksen perustamista kokeilun jälkeen.

Drosensin asiakkaat ovat pääasiassa ympäristön ja veden seurantaan keskittyneitä konsulttiyrityksiä, kertoo Veijo Sutinen.

Kasvua, elinvoimaa ja työllisyyttä

Maaseudun pienet ja keskisuuret yritykset voivat hakea rahoitusta esimerkiksi liiketoiminnan aloittamiseen, sen monipuolistamiseen tai kasvattamiseen.

Raatteen Portti on yksi Kainuun tunnetuimmista matkailukohteista.

Talvisodan jäljet näkyvät Raatteessa

Raateen alueen kruunun jalokivi on Raateen Portin näyttely. Reima Haapojalla on paljon ideoita, miten näyttelyä voidaan kehittää ja uudistaa joka vuosi.

Sodan mielettömyys tuntuu ja näkyy Suomussalmen talvisodan kuuluisilla taistelutantereilla.

Yksi Kainuun tunnetuimmista paikoista on Raateentie Suomussalmella. Raateen Portti houkuttelee talvisodan mottitaistelujen pariin parisenkymmentä tuhatta maksavaa kävijää vuosittain.

Näyttelyn lisäksi Raateen taistelujen maisemiin voi nyt tutustua myös kävelyreiteillä. Samalla pääsee kainuulaisen luonnon helmaan, sen hiljaisuuteen, kuvaa yrittäjä **Reima Haapoja** Kruunusaneeraus Oy:stä.

”Taistelujen polulla voi edelleen nähdä ammusten jälkiä puissa, taisteluasemia ja entisöityjä poteroita.”

Valmiina on 5,5 km verran reittejä Raateen Portin läheisyydessä. Niiden tärkein tavoite on Haapojan mukaan tuoda Raateen kävijöille enemmän koettavaa ja nähtävää. Tilauksesta on saatavilla myös matkailutuotteita kuten kenttälounas.

Raateen kehittäminen on saanut Kainuun ELY-keskuksesta yritysrahoitusta.

Yrittäjällä on sukutaustaa talvisodan taistelu-

paikkoihin. Reima Haapojan isä oli talvisodan aikaan Suomussalmen rintamalla lääkintäaliupseerina muun muassa juuri Raateentiellä.

Talvisodan lisäksi Raateen Portti tuo esiin myös jatkosotaa. Raateentietä pitkin marssivat saksalaiset sotilaat rajan taakse kesällä 1941, muistuttaa Haapoja. Myös Hyrynsalmelta Kuusamoon kulkenut saksalaisten kenttärata kulki Suomussalmen läpi.

Luontoelämysten kehittäminen osana Raateentien matkailupalveluita kiinnostaa Reima Haapojaa. Karhukatselun lisäksi lintujen valokuvaus voisi olla yksi mahdollisuus, hän miettii.

”Olen aina avoin yritysten väliseen yhteistyöhön, kunhan molemmat hyötyvät siitä.”

Suomussalmen matkailu on Haapojan mielestä vahvassa nosteessa. Hossa vetää luontomatkoilijoita ja Raate kiinnostaa entistä enemmän.

Raateen Portti on osallistunut matkamessuihin sekä yhdessä muiden kainuulaisten kanssa että omillaan. Kokemuksen mukaan oma osasto on selvästi vetävämpi, Haapoja sanoo.

Vienan tarinat palaavat elämään Uljaskan pirtissä

valokuvattu, äänitetty ja maalattu. Heidän tarinoitaan löytyy useista eri kirjoista. Myös Vienan Portti Oy:n Keijo Ahtosen ja yhtiökumppani **Pirjo Kyllösen** omat sukujuuret ovat talossa.

Akseli Gallen-Kallelan tunnettu triptyyksi Ainosta on ottanut sekä maisemansa että Väinämöisen mallin Kuhmosta. Rimmin talon isäntä, **Eljas Ahtonen** eli Rimmin Uljaska on taulun Väinämöinen, pitkätukkainen ja tuuheapartainen tietäjä iänikuisen.

”Yksi talon huoneista muutetaan museoksi ja näyttelytilaksi. Ikävä kyllä Rimmin Uljaskan aikainen karjalaistyylinen talo poltettiin talvisodassa eikä samantyylistä saanut enää rakentaa viranomais määräysten vuoksi. Talon mukana paloi korvaamattonta materiaalia kuten Gallen-Kallelan piirroksia ja luonnoksia”, Keijo Ahtonen kertoo.

Myös talossa olleet ikonit ovat lähteneet maailmalle. Ahtonen toivoo, että taloon kuuluneita esineitä saadaan takaisin.

Elävä Kainuu Leader rahoittaa Uljaskan pirtin kunnostusta matkailukäyttöön. Paikallishistoriaan perustuva hyvä tarina ja sopivuus Kuhmon alueen laajaan kulttuurimatkailutarjontaan ovat hankkeen vahvuudet.

Talon markkinointi on hankkeen toinen vaihe. Kostamustien varrella sijaitseva Uljaskan pirtti on helposti saavutettavissa, vaikka matkaa Kuhmon kaupungin keskustasta tuleekin kuutisenkymmentä kilometriä. Lyhyt matka on rajalle. Raja-alueella sijaitsee myös yksi Rimmin tarjoamista retkisistä eli jo 1700-luvun lopulla Mythologica Fennica -kirjassa mainittu Kultalähde: tarujen mukaan se on lähde, josta vesi pulppuaa sekä Vienanmereen että Pohjanlahteen, itään ja länteen ja jonka sammakon syötyäsi löydät kulta-aarten.

”Yksi talon huoneista muutetaan museoksi ja näyttelytilaksi.”

Uljaskan pirtin kunnostus matkailukäyttöön on vaatinut Keijo Ahtoselta perehtymistä hirsirakentamiseen. Vienan Portti Oy:n ovat perustaneet Keijo Ahtonen tätinsä Pirjo Kyllösen kanssa.

Kalevala muuttuu eläväksi kuhmolaisessa matkailuyrityksessä.

Vienankarjalaisuus ja luonnonläheisyys ovat asioita, jotka sopivat Kuhmoon kuin pesäpalloräpylä sotkamolaisen käteen. Vienan Portti Oy on perustettu tuomaan Vartiuksessa sijaitseva Rimmin talo matkailijoiden tietoisuuteen Uljaskan pirttiinä.

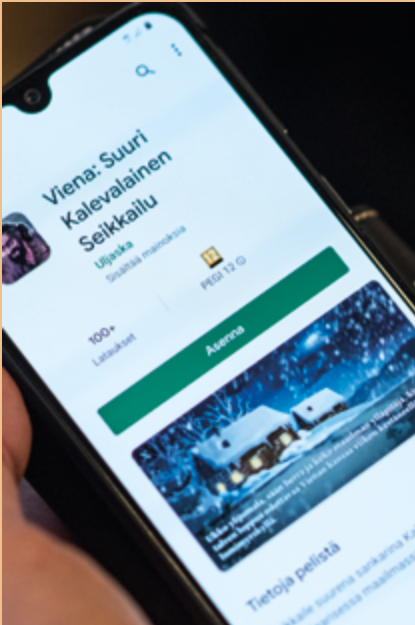
Ensimmäisessä vaiheessa keskitytään kiinteistöjen perinteitä kunnioittavaan kunnostukseen ja varusteluun matkailijoi-

ta varten. Talon yläkertaan rakentuu majoitustiloja ja piharakennuksessa on kahvila. Varaus on kysely, vaikka taloa ei olla vielä avattu.

”Runolaulu- ja kansanmusiikin ammattilaiset ovat olleet jo kiinnostuneet Uljaskan pirtistä”, yrittäjä **Keijo Ahtonen** Vienan Portti Oy:sta kertoo.

Rimmin talo on osa suomalaista kulttuurihistoriaa. Se on jättänyt jälkensä kansallisromantikoiden ja karelianistien töihin. Talon isäntäväkeä on

Seikkaile Vienassa mobiilisti

VIENA – suuri kalevalainen seikkailu -mobiilipeli avaa Vienan Portin älypuhelimien. Peli perustuu Kalevalan tarinoihin sekä Vienan Karjalan runokielten autenttiseen paikallishistoriaan ja kohteisiin.

Pelin on yhteistyössä Vienan Portti Oy:n kanssa tehnyt Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden pyörittämä Kajak Games Osk ja sen sisäinen pelitiimi Radical Red Games. Suunnittelun lähtökohtana oli tehdä sen esittelemiä teemoja ja kohteita tunnetuiksi sekä herättää kiinnostusta niitä kohtaan.

”Pelissä on saatu kirjalliset tarinat visuaaliseen muotoon, mikä innostaa myös nuoret tutustumaan perinnetietoon ja mahdollisesti myös käymään paikan päällä kokemassa ympäristön taianomaisuus”, toteaa idean isä **Keijo Ahtonen**.

Peli on tehty suomeksi ja englanniksi ja se on ladattavissa ilmaiseksi Android-mobiililaitteille Google Play kaupasta. Peli sopii sekä kotimaisille että kansainvälisille markkinoille.

Entistä kotoisampi Ihme

Vaalassa Jaalangassa sijaitseva Ihme luottaa kotiruokaan sekä hyvään sijaintiin. Tiskin takana yrittäjä Jukka Karjalainen sekä Kaisa Levander.

Valtatie 22:n varrella Vaalasta Paltamoon suuntaan sijaitseva Ihme on avannut ovensa. Pysähdyspaikka panostaa hyvään ruokaan, lapsiperheisiin ja ammattikuljettajiin.

”Kotiruoka, grillituotteet, kahvio ja rekkaparkki luonnon keskellä olevassa levähdyspaikassa”, kuvaa Ihmeen vahvuuksia yrittäjä **Jukka Karjalainen**.

Rekkojen pysähdyspaikka on rakenteilla Ihmeen tontille alkusyksystä.

”Se mahdollistaa myös yöpymisen ja alamme tarjota aamupalaa kello kuudesta alkaen.”

Viime kuussa Ihme valmisti asiakkaille 2000 lounasta. Se on paljon tällaisessa korpikylässä, Karjalainen naurahtaa.

Ihme on edelleen levähdyspaikan markkinointinimi, vaikka sen toiminnasta vastaa Ignea Oy. Yritys sai investointitukea Oulujärvi Leaderilta toiminnan uudelleenkäynnistämiseen sekä

keittiö- ja muihin hankintoihin. Ihme työllistää viisi henkeä.

Ihmeeseen pääsee maantien lisäksi veneellä, sillä Oulujärven rannalla oleva satama on kivenheiton päässä. Rannalta löytyy myös koteja.

Polttonesteitä ei Ihmeessä myydä.

Sähköauton latauspiste on sen sijaan suunnitella, kertoo Jukka Karjalainen.

”Bensan myynti alkaa olla jo vanhanaikaista. Siirrytään suoraan sähköön.”

Aurinkoenergian hyödyntäminen Ihmeen sähköntarpeisiin on mietinnässä.

”Tontilla olisi hyvin tilaa aurinon paistaa ja jauhaa energiaa.”

Ihmeen tontilla voi kulkea myös lihasenergialla, sillä tontin laidalla on rakennettu lasten liikennepuisto.

”Kahdet polkuautokisat on jo pidetty.”

Ensi talvella Ihmeessä on hiihtokilpailut lapsille.

”Tontilla olisi hyvin tilaa aurinon paistaa ja jauhaa energiaa.”

Kuvat: Luottopuu Oy

Kaikki koneelliseen korjuuseen kelpaamattomat ylisuuret jättiläispuut kaadetaan metsurityönä. Valtavan kuusen kaatotyömaalla Hannu Kurkinen (vas) ja Mikko Mikkonen.

Metsien jättiläiset hyötykäyttöön

Kookas mänty- tai kuusitukki saa arvoisensa kohtelun Kuhmossa.

Kuhmolainen Luottopuu Oy on aloittanut järeiden puiden sahauskeskuksen ja jatkojalostuksen. Puuhankinnassa suuret puut ovat jääneet hyödyntämättä, ja metsänomistaja on saanut jopa 300-vuotiaasta mänty- tai kuusitukista vain sellupuun hinnan.

”Puunoston yhteydessä hankittavat leimikot ovat raaka-aineen päähankintakanavia. Ylisuuret tukit tulevat päätehakuuleimikoilta. Tällä hetkellä tällaiselle tukille ei ole muita ostajia koko Pohjois-Suomessa”, **Mikko Mikkonen** Luottopuusta kertoo.

Metsänomistaja saa ylisuuresta puusta sellun sijasta vähintään tukin hinnan.

”Ylijäreä tukki on kuitenkin arvokain osa puusta.”

Rungoista saadaan näyttäviä ja leveitä lankkuja sekä jättiläismäisiä hirsiiä. Lankuista voidaan tehdä massiivisia sisustustuotteita kuten sängynpäättyjä tai lankkupöytiä tai rakentaa hirreltä näyttävää kevytrakenteista seinää. Lankkuja on käytetty myös vanhojen hirsirakennusten kunnossuotuksessa sisäkaton materiaalina.

Hirret puolestaan päätyvät hirsikehikoihin. Hir-

ren paksuus on vähintään 30 senttiä.

”Niiden sahaaminen yli 55-senttisestä puusta vaatii oman sahauslinjan ja vaakavannesahan. Työ on kautta linjan hyvin käsityövaltaista”, **Hannu Kurkinen** Luottopuusta kuvaa.

Hirret työstetään pelkkahirsiksi eli tasasivuisiksi. Vaikuttavan näköinen hirsii sopii hyvin myös julkisiin rakennuksiin, vinkkaa Luottopuun yrittäjäkaksikko.

Luottopuu Oy:n käyttämä puu on sertifioitua. Puut kaadetaan hakkuun yhteydessä metsurityönä ja ainoastaan talviaikaan marraskuusta maaliskuuhun.

”Rakennusmateriaalina jättiläispuu toteutuu parhaimmillaan ekologisuus, vähähiilisyys, terveellinen sisäilma ja esteettisyys”, Mikko Mikkonen luonnehtii.

Luottopuu Oy on saanut yrityksen investointirahoitusta Kainuun ELY-keskuksesta ja yritystoiminnan edellytyksiä on ennen yrityksen perustamista selvitetty kokeilurahalla. Yritys työllistää tällä hetkellä viisi henkilöä ja kasvunäkymät ovat lupaavat.

Hietaniemen lomakylä on hirsirakennuksen mallisuoritus

Puolangan Hietaniemelle on kohonnut kolmen vuoden aikana perinteinen hirsikylä. Lomakeskus palvelee erämatkailijoita ja on esimerkki siitä, mihin rakennusyritys Vaarojen Rakentajat pystyy.

Uudisrakennusten lisäksi tontille on myös siirretty kaksikerroksinen vanha aitta. Vanhojen hirsirakennuksien siirrot ja kunnostukset ovat yrityksen ja Veli-Matti Moilasan ydinosaa.

Hietaniemen hirsinen pirtti on tyyliältään kainuulainen hirsirakennus.

Vaarojen Rakentajien yrittäjät **Veli-Matti Moilanen** ja **Jukka Daavittila** ovat paiskineet töitä Hietaniemen rantatontilla kolmisen vuotta. Lomakeskusta on rakennettu muiden töiden ohessa, sillä miesten yritys korjaa ja kunnostaa hirsirakennuksia ympäri Suomea ja välillä myös Ruotsissa.

”Kun on vanhoja hirsirakennuksia siirretty ja korjattu niin on samalla kerätty vinkkejä siitä, mitä halutaan omaan pirttiin”, Jukka Daavittila kertoo.

Hirsipirtti eli tilan päärakennus toimii hyvin esimerkiksi yritysten koulutuksia tai kokouksia varten. Pitkän pirtinpöydän ympärille sopii toistakymmentä ihmistä ja petikin löytyy.

”Rakennamme pirttiin vielä yläkertaa lisää yöpymistiloja”, Daavittila suunnittelee.

Oulujärvi Leader on rahoittanut Hietaniemen lomakeskuksen rakentamista. Hankkeessa on rakennettu ja kalustettu hirsipirtti-päärakennus, saunamaailma ja talousrakennus.

”Saunamaailma sisältää savusaunan ja perinteisen puusaunan sekä kylpyaljun ja pukuhuoneen. Keksimme sille vielä osuvamman nimen”, Jukka Daavittala virnistää.

Hietaniemen lomakylän rakennukset ovat jo palvelleet esimerkkinä tarjouksia suunnittelevilla yrityksille, kertoo Veli-Matti Moilanen. Valmis kohde auttaa tilaajaa arvioimaan, mikä voisi sopia heidän tarpeisiinsa.

Pirtin seiini on uponnut 65 tukkia. Ylijäreän puun sahaus vaati erikoissahan.

Pirtin uuni on muurattu paikalle. Nelisen tonnia painava uuni sisältää niin paljon varaavaa massaa, että se pitää talon lämpimänä päiväkausia.

Talon lopputarkastus oli syyskuussa. Tontille tulee vielä yksi hirsinen varistorakennus.

Uusi leipomo on lisännyt työn viihtyvyyttä ja mielekkyyttä, sanoo Juuso Marin.

Uusi leipomo pitää Kainuun puu-uunileivässä

Pekka Heikkisen leipomon yli satavuotinen perinne jatkuu moderneissa tiloissa Kajaanissa. Petäisenniskaan teollisuusalueelle rakennettu leipomo on yrityksen historian neljäs.

Viime joulukuussa käyttöön otettu leipomo on pitkällisen suunnittelun, mutta rivakan toteutuksen tulos. Yrittäjä **Juuso Marin** on tyytyväinen lopputulokseen.

”Tilat ovat avarammat kuin vanhassa leipomossa ja ilmastointi pitää lämpötilan kurissa. Turvallisuus on otettu rakenteissa ja toiminnassa huomioon.”

Kylmätilat lisäävät joustavuutta sesonkihui-puille. Petäisenniskassa sijaitsevassa leipomossa valmistuvat Pekka Heikkisen kahvilan asiakkaille tutut leivät ja leivonnaiset.

Yritys päätti rakentaa uuden leipomon, kun 1940-luvulla rakennettu edellinen leipomo Kajaanin Välikadulla paloi. Se oli oman aikansa edelläkävijä. Samaa voi Juuso Marinin mukaan sanoa uudesta leipomosta.

Työn suoraviivaistaminen on ohjannut suunnittelua.

”Turhauttavat työvaiheet kuten tavaroiden kuljettelu edestakaisin häviää, kun työ etenee johdonmukaisesti. Myös käsinlastaamista vähennetään. Suunnittelussa on onnistuttu hyvin ja täällä on helkkarin mukava olla töissä.”

Leipomoyrittäjän hankintasuunnitelmissa on vielä pyöreiden tuotteiden kuten sämpylöiden valmistamista nopeuttava kone. Yksi sellainen on testattavana leipomossa.

Leipomo mahdollistaa myös tuotannon tehostamista. Inhimillisiä mittausvirheitä taikinan valmistuksessa voidaan minimoida reseptiikkaohjelman avulla. Kylmätilojen laajuus mahdollistaa työn suunnittelua niin, että hiljaisimpina hetkinä voi valmistaa esimerkiksi joulutorttuja tulevan sesongin kysyntään.

Pekka Heikkisen uusi leipomo on saanut investointirahoitusta Kainuun ELY-keskuksesta.

Leipomoon on suunniteltu myös pientä kahvilamyymälää. Toisin kuin leipomoyrityksen keskustan kahvilassa, leipomon myymälä on tarkoitettu ensi sijassa tuotteiden ostoon.

”Pystykahvit siinä kyllä pystyy juomaan”, Juuso Marin suunnittelee.

Kahvilamyymälä oli tarkoitus avata jo kesällä 2020, mutta korona esti aiheet. Uusi ajankohta avajaisille on ensi keväänä.

Pekka Heikkisen ikkunana tavalliselle kahvilaasiakkaalle säilyy Kajaanin Välikadun kahvila.

Työtä ihmiseltä ihmiselle

Kuva ja teksti: Jaana Salo

Maaseutuasiiantuntija Matti Haverisen tehtäviin kuuluu muun muassa ELY-keskuksen yrityspalvelujen markkinointi.

Matti Haverinen aloitti syyskuun lopussa maaseutuasiiantuntijana Kainuun ELY-keskuksen maaseutupalvelut -yksikössä. Matilla on pitkä ELY-keskustautta, mutta hän on työskennellyt muuallakin.

Haverisella on kokemusta esimerkiksi ELY-keskuksen rahoituspäätösten valmistelusta ja neuvonnasta sekä yritysrahoituspuolelta, että kehittämishankkeista. Hän on työskennellyt myös Yritys-Suomi-verkoston yritysneuvojana, TE-toimiston yritysneuvojana ja starttirahapäätösten valmistelijana sekä yritystutkijana. Kevästä asti hän on toiminut valtakunnallisessa ELY-keskusten poikkeusrahoitusneuvonnassa ja rahoituspäätösten valmistelijana.

"2010-luvulta olen ollut tavalla taikka toisella yritysten kanssa tekemisissä. Ydinviestini asiakkaille on tietty rohkeus. Välillä on hyvä pysähtyä tarkastelemaan nykytilannetta. Tarvitaan rohkeutta tunnistaa faktat. Tulevaisuutta voi rakentaa omiin vahvuuksiin nojautuen. Tarvitaan myös rohkeutta heittäytyä ja kokeilla. Tarvittaessa

voi muuttaa suuntaa. Samat lainalaisuudet toimivat henkilökohtaisessa elämässä, yritystasolla ja yhteisötasolla."

Matti Haverisen rooli on enimmäkseen viestimistä ELY-keskuksesta ulkomaailmaan, mutta hän hoitaa tarvittaessa myös muita tehtäviä, joihin tarvitaan nopeasti lisäresursseja.

"Työni punaisena lankana on palvelujen markkinointi ja viestintä, mutta toimintakenttäni on hyvin monipuolinen. Työntajalle on hyvä, että minua voi siirtää nopeasti eri tehtäviin. Muidenkin puheluja saattaa ohjautua minulle, älä ylläty jos minä vastaan."

Virkatoimessaan Haverinen haluaa noudattaa modernia tapaa. Työtä tehdään asiakaslähtöisesti ja kumppanuusperiaatteella, ihmiseltä ihmiselle. Ratkaisuja haetaan asiakkaan kanssa yhdessä.

"Taustalla ovat arvot; asiakaslähtöisyys, luotettavuus ja yhteistyö. Verkostoituminen on tärkeää, koska me opimme toisiltamme. Monesti uudet asiat ja innovaatiot syntyvät eri asioiden ja ihmisten risteyskohdissa."

Rahoituskauden vaihtuminen ei sulje rahahanoja

Kainuun ELY-keskuksessa on jatkuva haku maaseuturahaston hanke- ja yritystuille, mutta tukihakemukset, jotka koskevat Kainuun ELY-keskuksen myöntövaltuutuskiintiöistä haettavaa tukea, ratkaistaan valintajaksotain.

Yritystukien valintajaksot ovat:

Nykyinen: 1.9.–31.10.2020

Uusi: 1.11.2020–22.1.2021

Näitä valintajaksota sovelletaan myös yritysryhmähankkeisiin.

Hanketukien uusi valintajakso on: 1.10.2020–22.1.2021

Leader-rahoituksen osalta

Oulujärvi LEADER ry ja Elävä Kainuu LEADER ry tiedottavat rahoituksen hakemisesta verkkosivuillaan:

www.oulujarvileader.fi

www.kainuuleader.fi

EU-rahoituskausien välinen siirtymäkausi alkaa vuoden 2021 alkupuolella sen jälkeen, kun Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014–2020 myöntövaltuudet on saatu sidottua. Siirtymäkaudella käytettävät myöntövaltuudet, niiden jako alueille sekä käyttöä koskevat hankkeiden valintajaksot vahvistetaan myöhemmin.

Maaseutuohjelman tehtävänä on tukea maaseudun asukkaita ja taata maaseudun elinvoimaisuus myös tulevaisuudessa. Maaseutuohjelmasta voivat hakea rahoitusta toimintaansa maatalousyrittäjät, maaseudulla toimivat pienet ja keskisuuret yritykset, maaseudun asukkaat, järjestöt sekä kunnat. Tukea haetaan joko ELY-keskuksesta, kunnasta tai Leader-ryhmältä.

Maaseutu.fi

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Peuraniemen taimitarhalla leikataan mansikan emokasveista rönsyt, joista kasvavat uudet taimet.

Puhdasta ruokaa läheltä

Maaseudulla tuotetaan raaka-aineita elintarviketeollisuudelle ja kaupalle, mutta myös hoidetaan luonnollista ja rakennettua ympäristöä.

Mansikantaimia koko maahan

Yksi kotimaan merkittävistä varmennettujen mansikantaimien tuottajista sijaitsee Kajaanissa. Rehellinen talvi on etu puutarhayritykselle.

Kajaanilainen Peuraniemen Taimitarha on merkittävä kotimainen mansikantaimien tuottaja. Taimitarhan nykyiset investoinnit mahdollistavat kahden

miljoonan taimen vuosittaisen myynnin, sanoo toimitusjohtaja **Kari Komulainen**.

Peuraniemen taimituotanto ylttäisi näin puoleen koko maan kotimaisesta varmennettujen mansikantaimien tuotannosta. Valtaosa taimista tuodaan vielä ulkomailta.

”Asiakkaat ovat ensi sijassa marjanviljelytiloja. Noin kymmenes taimista menee puutarhamyymälöihin.”

Yksi taimitarhan vahvuuksista on kunnollinen talvi. Lunta riittää ja pakkasta. Tämä ei ole

itsestäänselvyys.

”Kevätmyyntiin tulevat taimet ovat kunnolla talvetettuja.”

Talvi auttaa myös taistelussa tuholaisia ja tauteja vastaan, Kari Komulainen sanoo. Taimitarhalla tuotanto-olosuhteet on mietitty tuottavuuden, työergonomian ja puhtauden kannalta.

”Kaikki taimet kasvatetaan irti maapohjasta eli emokasvit kouruissa ilmassa ja pistokkaat matolla katetulla kentällä kennoissa. Joka vuosi uusittu emomateriaalimme sekä kasvihuoneilmasto takaavat kasvin-tuhoojista vapaan kasvuston.”

Taimitarha on puutarhojen tavoin kausiluonteinen ala eli talvikuukaudet se pärjää minimimiehityksellä. Tämä on haaste osaavan työvoiman saamiselle, Kari Komulainen huomauttaa. Sesongin aikana taimitarhalla on 10-15 työntekijää. Alkukesällä taimitarhalla työskentelee opiskelijoita ja koululaisia. Loppukesällä kasvihuoneessa on ukrainalaisia, jotka siirtyivät taimitarhalle mansikanpoimintasesongin päätyttyä.

Peuraniemen taimitarha on saanut maatalouden investointirahoitusta tuotantotilojen rakentamiseen. Viimeisin investointi on kasvihuone mansikantaimille. Emokasvien kourut liikkuvat eli tila hyödynnetään hyvin.

”Jokainen uusi kasvihuone lisäisi tuotantoa noin kolmanneksen. Seuraava investointi on todennäköisesti kuitenkin pakkaamo”, Kari Komulainen suunnittelee. Kasvu edellyttää, että markkinoita lisätuotannolle löytyy.

Mansikan lisäksi taimitarha tuottaa muun muassa vadelman, herukan, tyrnin, mesimarjan ja pensasmustikan taimia.

”Erikoismarjojen kuten lakan-taimia viedään myös muihin EU-maihin ja tarvittaessa EU:n ulkopuolellekin.”

Hortonimiharjoittelija Anni-Mari Töllä pakkaa taimia pahvilaatikkoihin rahtia varten.

Tilan kehittäminen säästää euroja ja työtunteja

Aurinkopaneelien asennukseen meni kaksi päivää. Ne tuottavat aurinkoisimpina kuukausina tilan sähköt.

Maitotilan kehittäminen vaatii investointeja. Parhaimmillaan ne lisäävät sekä eläinten että työntekijöiden tuottavuutta.

Rauharannan tila sijaitsee Oulujärven rannalla Ojanperällä läntisessä Kajaanissa. Tilalla on kolme lypsyrobotia ja reilut 200 lypsävää. Osakeyhtiöksi tila siirtyi kolme vuotta sitten.

Tilan isäntäväki **Merja Karjalainen** ja **Ahti Pussin** ovat kehittäneet tilaa pienestä parsinavetasta keskisuureksi maatalousyritykseksi. Perheen lapset ovat olleet mukana tilan töissä ja jatkajakin näyttäisi löytyvän omasta talosta.

Asiantuntija-apua Merja Karjalainen ja Ahti Pussin ovat oppineet arvostamaan. Varsinkin Pro-Agrian kautta saatu apu on näkynyt toteutuneina kehittämishankkeina tilalla.

”Investointi on perusteltu, kun se säästää euroja että työtunteja”, Karjalainen tiivistää.

Tuottavuutta lisäävät myös kaluston uusimiseen tarkoitetut investoinnit kuten Rauharannan tilalla uusi, ajanmukainen apevaunu. Kunnolla sekoittunut seosrehu lisää lypsylitroja.

Viime vuosina tilalla on panostettu myös eläinten hyvinvointiin kuten käytävämattoihin ritiläkäytävillä. Työmukavuutta lisää puolestaan vasikkamaitojen siirtolinja.

Kun tilan eläinten määrä kasvaa, ruokintaan ja kiimanseurantaa tarvitaan automatisoituja järjestelmiä. Lehmien kauloissa on aktiivisuusmittausanturit, joissa on automaattinen kiimanseurantajärjestelmä.

Tilan pellot ovat luomutuotannossa. Nurmikasvien lisäksi viljellään apilaa ja viljakasveja. Peltojen luomutuki tulee

Navettaan on jo asennettu ensimmäinen rosterinen juomakaukalo. Ne ovat kestävämpiä ja helpommin huollettavia, kertovat Ahti Pussin ja Merja Karjalainen.

tarpeeseen, sillä maidon hintaan ei ole odotettavissa ainakaan korotuksia.

Säilörehunurmet on kylvetty timotei/nurminata/apila seoksilla. Viljalajikkeita on kaura, ohra ja vehnä kokeiluna tänä kesänä ensimmäistä kertaa.

”Viljojen onnistumisen haasteena ovat rikkakasvit ja paikoin juolavehna. Karjanlannalla lannoitetaan nurmia ja viljoja”, Ahti Pussinen kertoo.

Karja ei ole luomussa. Rauharannan malli on Kainuussa yleinen. Karjan pitäminen luomussa vaatisi eläintenpitoon, ruokintaan ja vaikkapa eläinlääkintään isoja muutoksia.

Nuorkarja eli noin 150 päätä hoidetaan noin kymmenen kilometrin päässä erillisellä tilalla. Selkeä jako auttaa Ahti Pussisen mukaan tuotannon ja laadun parantamisessa.

Tilan investoinneista osa on tehty kokonaan omalla rahalla ja osaan on saatu ELY-keskuksesta investointiavustusta. Viimeisin hankinta on kaksi ulkorehusiiloa.

Yksi osa tilanhoitoa on vähentää kustannuksia. Aurinkoenergialla Rauharannan tila pystyy tuottamaan ajoittain kaiken tilan tarvitsevan sähkön.

”Koska tilalla aurinkosähköön saa tukea niin investoinnin takaisinmaksuaika on kuusi vuotta, kun se tavallisessa omakotitalossa on kaksinkertainen”, Ahti Pussinen laskee.

Paneelit on sijoitettu katolle. Vuolijoella lumi-kuorma on itäisempään Kainuuseen verrattuna vähäinen.

Maatilayritysten investointien rahoitus

- Rahoitusta voi hakea esimerkiksi maatalouden uudisrakentamiseen, laajentamiseen, peruskorjaamiseen sekä näiden yhteydessä hankittaviin tarpeellisiin koneisiin ja laitteisiin.
- Rahoitusta voi hakea myös maataloustuotteiden myyntikunnostukseen, varastoihin, salaojittukseen ja energia -investointiin.
- Suosittuja investointi- ja rahoituskohteita ovat olleet tuotantorakennuksessa työskentelevän työoloja, maataloustuotantotoiminnan hygieniää, eläinten hyvinvointia ja ympäristön tilaa parantavat rakentamis-, kone- ja laiteinvestoinnit.
- Rahoitus on avustusta, korkotukilainaa ja korkotukea tai näiden yhdistelmä.
- Tuotannollisten investointien lainaan voi hakea valtioneuvostoa.
- Lisätietoja: www.ruokavirasto.fi/viljelijat/tuet-ja-rahoitus/maatalouden-investointituet
- Huomio! Luomufaktaa sivulla 40.

Eläinten hyvinvointi laajenee tupaan asti

ProAgrian asiantuntija Minna Tanner auttaa tilojen tuottavuuden parantamisessa. Investoinneilla voi parantaa esimerkiksi navetan ilmanvaihtoa, lehmien jalkaterveyttä käytävien kumimatoilla ja panostaa kiimanseurantajärjestelmiin tai märetunnistimiin.

Tilan tuottavuuden kasvattaminen ei vaadi aina uuden pihaton rakentamista tai lypsyrobottien määrän lisäämistä. ProAgria Itä-Suomen ruokinnan asiantuntija **Minna Tanner** auttaa tuottajia näkemään, miten tulosta voi parantaa samojen seinien sisällä.

”Eläinmäärän lisäämisen sijasta tavoitteena on joskus jopa eläinmäärän pienentäminen. Kun lehmien hyvinvointiin satsataan, samalla se edesauttaa lehmien eliniän kasvua ja tätä kautta tarvitaan vähemmän nuorkarjaa kasvamaan poistettavien lypsylehmien tilalle.”

Mitä parasta, eläinten hyvinvointi ulottuu myös ihmisiin.

”Usein investoinneilla haetaan eläinten hyvinvoinnin lisääntymisen kautta ja sen ohella myös yrittäjien ja työntekijöiden työmäärän pienentämistä ja työolojen helpottamista. Eli samalla myös hoitajien hyvinvoinnin parantamista.”

Minna Tanner on Kainuussa tunnettu ja pidetty asiantuntija. Hän sanoo, että työssä motivoi tiloilla tapahtuvat onnistumiset ja kehittyminen. Tukenaan hänen työssängä ovat toiset ProAgrian ja sidosryhmien asiantuntijat, ja parhaimmillaan he työskentelevät tiiminä tilan parhaaksi.

”Asetamme yhdessä tavoitteita ja askelmerkkejä yrityksen kehittämiseen ja kun niissä onnistumme, siitä tulee hyvä mieli. Yrittäjien pitäisi olla enemmän ylpeitä itsestään; he tekevät todella arvokasta työtä.”

Minna Tanner kertoo, miten häneltä saatetaan kysyä, että mitä hän tekisi asiakkaan asemassa.

”Saan toimia apuna pohdinnoissa ja yritän olla mahdollisimman rehellinen ja sanoa, jos näen, ettei joku asia tilalla toimi. Kun kysytään parannusehdotuksia, silloin tuntee, että on saanut luottamuksen rakennettua asiakkaan suuntaan.”

Ruhtinansalmen Romppaiset uskovat kotimaiseen lihantuotantoon

Emolehmiin keskittyvä tilan väki Katriina ja Pekka Romppainen sekä perheen lapset 6-viikkoinen tytär ja poika Veikko sekä aberdeen angus Killi.

Nuoret tuottajat kasvattavat ja jalostavat aberdeen anguksia Suomussalmen pohjoisosissa.

Emolehmätilan perustaminen Ruhtinansalmelle oli **Katriina** ja **Pekka Romppaiselle** luonnollinen ratkaisu.

”Ensin piti elämään nähdä ja työkokemusta saada muualta. Onhan se tilanpito ollut haaveissa, mutta ei siihen heti koulun jälkeen osannut jäädä”, Katriina Romppainen kertoo.

Tila on Katriinan kotitila ja se on saatu hänen vanhemmiltaan lahjoituksena. Tila oli aiemmin maitotila, mutta se muutettiin emolehmätilaksi jo 18 vuotta sitten. Tilalla oli sekä aberdeen anguksia että limousineja.

”Tulemme keskittymään aberdeen angukseen.

Jalostus kiinnostaa myös”, Katriina Romppainen kertoo.

Molemmilla aloittavilla tuottajilla on jo valmiit ammatit eri aloilla. Pekka on rakennusinsinööri ja Katriina terveydenhoitaja, jotka molemmat ovat toki tilallakin hyödyllisiä ammatteja.

”Agrologin opinnot ovat lopputyötä vaille valmiit”, kuusiviikkoista tyttövauvaa kanniskeleva Katriina sanoo.

Tilan aloittavat tuottajat ovat saaneet Kainuun ELY-keskuksesta avustusta tilanpidon aloittamiseen ja korkotukilainaa maatalousirtaimistoon.

”Eläinmäärää on vähän pienennetty, jotta homma pyörii näissä tiloissa. Tulevaisuudessa toivon mukaan mahdollisen uuden tuotantorakennuksen myötä eläinmäärää saadaan kasvattaa.”

Kotoa ja koulusta saatu tietotaito jalostuksesta

kiinnostaa aloittavia tuottajia. Erityisesti punaisten angusten lisääminen laumassa on tilallisten mieleen. Myös rauhallisuus ja helppo käsiteltävyys ovat vahvistettavia ominaisuuksia, sillä eläimiä kuljetetaan renkaiden päällä laitumille.

”Kun eläimet ovat rauhallisia ja helppoja käsitellä, työskentely on mukavaa ja laumassa on mukava liikkua. Suhde eläimen ja hoitajan välillä on luottavainen, kun kummankaan ei tarvitse pelätä toistaan.”

Emolehmä ja etenkin aberdeen angus on hyvä hyödyntämään nurmen ja maan monipuolisen kasvuston ja myös erinomainen laiduntaja ja maisemanhoitaja. Tilan eläimiä on laiduntamassa kolmea eri perinnemaisemaa.

”Tilalliset ovat ilahuneita siitä, että eläimistä on hyötyä tässä tärkeässä tehtävässä, kaunistaan

maisemaa syömisellä ja omalla olemuksella”, Katriina kuvaa.

”Kun kylät autoituvat niin maisemat puskkittuvat. Emolehmille on kysyntää maisemanhoitoon”, Pekka Romppainen tietää.

Nuoret tilalliset ovat pohtineet mahdollisia riskejä. Pekka Romppainen myöntää, että jos tila olisi ollut vielä maitotila, se olisi vaatinut massiivisemmat investoinnit.

”Olisi ollut isomman harkinnan paikka, koska riskitkin ovat suuremmat.”

Punaisen lihan välttäminen tai eläinperäisten tuotteiden välttäminen on ajan trendi. Katriina ja Pekka uskovat kuitenkin kotimaisen lihantuotannon arvostukseen, jota korona-aika voi jopa nostaa.

”Täällä pohjoisessa uudet ruokatrendit eivät näy arjessa niin vahvasti.”

Lähiruoka on kiinnostava mahdollisuus, pohtii Katriina Romppainen.

”Sen suosio on hyvä juttu ja olemme myös ilahuneita siitä, että muutamat paikalliset yrittäjät ovat kiinnostuneita tarjoamaan asiakkailleen meilä kasvanutta lihaa.”

Rahoitus maatilayrittäjyyden aloitukseen

- Maatilayrittäjyyden voi aloittaa saamalla maatila lahjana, ostamalla tai vuokraamalla.
- Luopuja voi olla omat vanhemmat, sukulainen tai vieras.
- Rahoitusta haettaessa hakijan pitää olla alle 41-vuotias.
- Maatalouden aloitukseen voi hakea nuoren viljelijän aloitustukea, joka voi olla avustusta, korkotukilainaa ja korkotukea sekä varainsiirtoverovapaus.
- Lisätietoja: www.ruokavirasto.fi/viljelijat/tuet-ja-rahoitus/nuoren-viljelijan-aloitustuki

Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitosopimus

- Sopimusta voi hakea eri alueille päähaun yhteydessä:
  - perinnebiotooppi
  - luonnonlaidun
  - peltojen reuna-alueet, jotka ovat luontoarvoiltaan monimuotoisia tai maisemaltaan merkitäviä
  - pellon ja tien tai pellon ja vesistön väliset reuna-alueet tai peltoalueiden metsäsaarekkeet
- Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitosopimusta voivat hakea aktiiviviljelijät ja rekisteröidyt yhdistykset.
- Uusien sopimusten haku käynnistyy todennäköisesti vasta 2022 alkaen.
- Lisätietoja ympäristösopimuksista saa Kainuun ELY-keskuksesta!

Faktaa luomuviljelystä

Luomu Kainuussa

- Luomuviljely peltoala 5800 ha, 22 prosenttia koko peltoalasta (ennakkotieto 2020).
- Luomutiloja 99, joista 16 tilalla luomukotieläimiä.
- Vuonna 2020 luomusta luopui useita tiloja, joilla on tavanomaisia kotieläimiä näille tiloille tulleen myyntikasvivelvoitteen vuoksi.
- Luomukasviviljoilla on velvoite tuottaa ns. myyntikasveja (viljat, valkuaiskasvit, puutarhakasvit ym.) 30 prosentilla peltoalasta.

Luomuvalvonta

- Luomuvalvontaan kuulumisen on luomukorvauksen ehtona.
- Tuotteiden markkinoiminen luomuna edellyttää valvontaan kuulumista.
- Valvontakäynti kerran vuodessa valtuutetun tarkastajan tekemänä.
- Etävalvontaa kokeiltu, jatkossa ei ole välttämättä vuosittaista paikan päällä käyntiä.
- Valvonta on maksullista.

Luomukorvaus

- Viiden vuoden sitoumus tilan peltöjen luomuviljelystä, ELY-keskus hallinnoi sitoumuksia.
- Korvaus 160 €/ha, kotieläinkorotus 134 €/ha luomukotieläintiloille.
- Ohjelmakausi vaihtuu 2021 tai 2022, tällöin tehdään uuden kauden mukaisia sitoumuksia, joiden ehdot eivät ole vielä tiedossa.

Olisiko maatilallanne aika ryhtyä miettimään sukupolvenvaihdosta?
Kiinnostaako maatilapidon aloittaminen?

Katso maksuton verkkotallenne Maatilan sukupolvenvaihdos -koulutuksesta

Koulutuksen sisältö

- Maatilan sukupolvenvaihdoksen eteneminen vaiheittain ja valmistautuminen sukupolvenvaihdokseen, *Kyösti Laajalahti, ProAgria Itä-Suomi*
- Nuoren viljelijän aloitustuki tilapidon aloittamiseen / Maatilojen investointituki, *Eeva Heikkinen, Kainuun ELY-keskus*
- Eläkejärjestelymahdollisuudet sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Vakuuttaminen jatkajan ja luopujan osalta ennen ja jälkeen tilan luovutuksen, *Harri Hurskainen, MELA*.
- Sukupolvenvaihdoksen ja maatilan hankinnan rahoitus, *Lasse Kettunen, OP Kainuu*.
- Luopujan ja jatkajan verotus sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Neuvo2020 palvelut SPV:n tekemisen ja tilanpidonaloittamisen apuna, *Kyösti Laajalahti, ProAgria Itä-Suomi*.

Maatilan sukupolvenvaihdos -koulutuksen tallenne löytyy osoitteesta:
<https://urly.fi/1KZO>

Lisätietoja:
projektipäällikkö Sari Laukkanen
p. 044 797 4581 tai sari.laukkanen@kao.fi

Järjestäjä:
Kantri-Neuvo -hanke,
Kainuun ammattiopisto

**Yhdessä
olemme
enemmän**

PESSIMISMILITALO

Järjestöt, yhdistykset, kunnat, yritykset ja asukkaat voivat valmistella yhdessä hankkeita elinkeinojen, osaamisen ja palveluiden kehittämiseksi. Yhdessä tekemällä joskus jopa pessimismikin voi kääntyä voimavaraksi.

Puolangan pessimismillä on nyt tukikohta. Vanhasta rakennuksesta löytyvät muun muassa elokuva-teatterin jäämistöt.

Pessimismin pesän löytää eksynytkin

Puolangan kirkonkylän ohitustien varrella seisoo Pessimismitalo. Liike tarvitsi tukikohdan, missä pessimismituristi voi piipahtaa.

Pessimismi on kuntabrändeistä tunnetuimpia ja se kiinnostaa myös kansainvälisesti.

”Pessimismi ei ole enää vain some-ilmio, vaan sillä on konkreettinen paikka”, toiminnanjohtaja **Tommi Rajala** perustelee talon hankintaa.

Pessimismitalo on palvellut aiemmin niin suojeluskuntaa, urheiluseuraa kuin ollut kauppanakin. Oulujärvi Leader rahoitti sekä talon hankintaa että sen käyttöönotto-remonttia.

”Käytännössä se tarkoitti käyttövesijärjestelmän, vessojen, lämmityksen ja ylipäättään talon saamista käyttökuntoon.”

Talon pihalle rakentuu kesäteatteri. Edellisvuonna Askanmäellä esitetyn Pessimismimusikaalin jatko-osa sijoittuu jo pihalle.

Tuotemyynti tuo tuloja Pessimisteille. Toiminnanjohtaja Tommi Rajala halusi myymälästä museokaupan oloisen.

Pessimismitalo suunnittelee tarjoavansa teatterin lisäksi muitakin paikallisia kiinnostavia tapahtumia.

Osa talosta palvelee kahvilana, ja se on kunnostettu hanketukien ulkopuolella.

”Kun talo oli urheiluseura Puolangan Ryhdillä, se oli iso tanssitalo. Aika moni puolankalainen on toisensa tavannut salin lattialla. Meiltä kysyttiin heti talon hankinnan jälkeen, että milloin on seuraavat tanssit.”

Pessimismi kiinnostaa myös hanketyöntekijöitä ja

”Onnistuminen vaatii lähtemistä ruohonjuuritasolta eikä sitä ole mikään konsultti tai virkamies keksinyt.”

mainosväkeä. Tommi Rajalalta kysytään usein, että voiko brändin rakentaa tietoisesti.

”Kyllä ja ei. Onnistuminen vaatii lähtemistä ruohonjuuritasolta eikä sitä ole mikään konsultti tai virkamies keksinyt. Toisaalta kasvuun vaaditaan systemaattisuutta eli miten brändi saadaan kasvamaan kannattavaksi toiminnaksi. Pessimismissä ei vielä kaaren huippua näy.”

Yksi Pessimistien keskeisistä tulonlähteistä on tuotemyynti. Paitoja, kasseja ja pinssejä menee verkkokaupan kautta ympäri Suomen.

Näyttämörakenteen anturat on jo valettu ja sadevesiviemäroinnit ovat käynnissä, toteavat valvoja Teuvo Juntunen, rakennuttajainsinööri Janne Laajoki ja elinvoimakoordinaattori Anu Komulainen Suomussalmen kunnasta. Suomussalmen näyttämöyhdistys ry:n varapuheenjohtaja Eero Schroderus edessä oikealla.

Suomussalmen kesäteatterin näyttämö säältä suojaan

Suomussalmen kesäteatterin näyttämö saa kiinteän katoksen. Se mahdollistaa kesäteatterin lisäksi muiden tapahtumien järjestämisen ulkoilmassa, mutta sateelta suojaan.

Näyttämökatoksen rakennustyöt alkoivat syksyllä 2020 ja katos on valmis ensi kesän rientoihin.

”Suuremmat työt tehdään joulukuuhun mennessä ja pienet fiksailut jäävät keväälle”, valottaa rakennuttajainsinööri **Janne Laajoki** Suomussalmen kunnasta.

Näyttämön katos varmistaa kesäteatterin ja muiden alueen tapahtumien onnistumisen. Suomussalmen näyttämöyhdistys ry:n varapuheenjohtaja **Eero Schroderus** pitää katosta luonnollisena jatkumona katsomon kattamiselle muutama vuosi sitten.

”Meillä on Suomen parhaita ympäristöjä teatterille”, Schroderus vakuuttaa ja viittaa teatteria ympäröivään Kaunisniemen mäntykankaaseen ja harjualueeseen. Noin puolen kilometrin päästä kesäteatterista on Soiva metsä, joka on ainutlaatuinen luontopolku suurine soittimineen.

Myös näyttämökatosrakenteen rahoittajana on Elävä Kainuu Leader. Hankkeen omarahoitusosuudesta vastaa Suomussalmen Näyttämöyhdistys ry.

Katetun näyttämön takaosaan rakennetaan

huoltotilat, joihin sijoitetaan esiintyjien taukotila, lavastevarasto, vedetön vessa sekä pienet tilat tarpeistolle, työkaluille ja näyttämötekniikalle. Näyttämön kattaminen mahdollistaa myös äänentoiston kehittämisen.

Kesäteatterin olosuhteet sopivat vaikkapa pienen oopperan esittämiseen, visioi elinvoimakoordinaattori **Anu Komulainen** Suomussalmen kunnasta.

”Katettu näyttämö ja katsomo muodostavat kokonaisuuden, joka lienee ainakin Kainuussa harvinaisuus.”

Teatterin katsojaennätys on reilut 1600 ihmistä.

Kesäteatterikausi käynnistyy yleensä heinäkuun puolivälissä. Kesän alkuun jäisi monta viikonloppua muihin tapahtumiin. Muita esityksiä olisi mahdollista toteuttaa myös kesäteatterikauden aikana teatterin näytösten välipäivinä.

Valtaosa kesäteatterin katsojista tulee Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueelta. Eero Schroderus sanoo yritysten kanssa tehtävän yhteistyön varmistavan, että markkinointia voidaan levittää laajemmalle televisiomainosta myöten. ”Kesäteatteri on myös kunnan näkyvyyden kannalta tärkeä”, Anu Komulainen linjaa.

Ohjaaja-näyttelijä Eero Schroderus Suomussalmen näyttämöyhdistyksestä pitää kesäteatterin ympäristöäkin ihan tutustumisen arvoisena. Kainuulla harjualueella voi tutustua vaikkapa metsään rakennettuihin soittimiin.

Erämatkailua yhteistuumin

Ylä-Kainuun erämatkailuyritykset löivät hynttyyt yhteen tavoittaakseen uusia asiakkaita ja palveluita sekä kassavirtaa ympäri vuoden.

Eräilystä elinvoimaa -yritysryhmähankkeessa on mukana yrityksiä Hyrynsalmelta ja Suomussalmelta. Toimialat ovat ohjelmajärjestelmäpalveluista majoitukseen ja ruokailupalveluihin.

Viimeksi mainittuja palveluita tarjoaa yrittäjä Merja Karjalainen Suomussalmen Ruhtinansalmella. Pitopalvelu Merja.Kieppi pitää toimipaikkana Ruhtinansalmen kylätalolla.

”Hossan alueella ja lähialueella toimivat yritykset ovat sijainnin puolesta tärkeimpiä kumppaneita.”

Samaan yritysryhmähankkeeseen kuuluvat **Jarmo Heikkisen** metsästysretkiä ja eläinten katselu- ja palveluita tarjoavat yritykset Hossassa ovat **Merja Karjalaiselle** luontaisia yhteistyökumppaneita.

”Voimme tarjota yrityksille eväspaketteja, Hossan huikopaloja ja karhunkatselijat voivat tilata pitopalveluja ja on myös vuokrattavia mökkejä.”

Elävä Kainuu Leaderin rahoittama yritysryhmähanke jatkuu huhtikuun loppuun asti.

”Olen tyytyväinen, mitä hankkeen kautta on tähän asti saatu. On tehty kotisivut, tutustuttu toisten yrityksiin ja on voitu testata tuotteita”, Merja Karjalainen kehaisee.

Ukkohallan Matkailupalvelut Oy:n yrittäjä Jarkko Tolonen uskoo, että suopotkupallosta voisi saada matkailutuotteen heinäkuisten MM-kisojen ulkopuolellakin.

Syyskuussa yrityksissä vierailivat muun muassa yrittäjäryhmä Etelä-Karjalasta. Taksiryrittäjä **Heikki Partinen** oli kiinnostunut näkemään millaisia kohteita Kainuu voisi tarjota asiakkaille.

”Yrittäjälle on aina hyväksi nähdä uusia paikkoja ja tutustua mahdollisiin yhteistyökumppaneihin.”

Hyrynsalmen Vuorisuolla, Suopotkupallon MM-kisojen näyttämöllä vierailleille eteläkarjalaisille alueen laajuus oli yllätys.

Rautjärveläinen taksiryrittäjä Heikki Partinen testasi Hyrynsalmen Vuorisuon VIP-saunan lauteita. Etelä-Karjalan ryhmä tutustui syyskuussa yritysryhmähankkeen kohteisiin.

”Ei televisiosta oikein käsitä, minkä kokoinen alue tämä oikein on. Se teki vaikutuksen.”

Vuorisuon upottavien kenttien matkailullinen hyödyntäminen on keskittynyt yhteen heinäkuiseen viikonloppuun. Ukkohallan Matkailupalvelut Oy:n yrittäjä **Jarkko Tolonen** piti vieraille lämpimänä suokenttien vieressä olevaa VIP-saunaa.

”Uusi tuote voisi olla vaikka ralliporukan saunailta ja pelituokio suokentällä.”

Ralliautoilu on jo vakiintunut tuote Tolosen yrityksessä. Se kiinnostaa myös kansainvälisiä vieraita, jotka koronan poikkeusoloissa ovat luonnollisesti harvassa.

”Palveluyrittäjälle on olennaista saada kassavirtaa ei vain sesonkiaikana vaan ympäri vuoden.”

Yritysryhmä hankkeessa ovat mukana Ukkohallan Matkailupalvelut Oy, Hossan Karhut ja Jarmon Eräpalvelu, majoituspalveluja Ukkohallassa tarjoava Koy Kokkolan Kotimaja ja Pitopalvelu Merja.Kieppi.

Hyrynsalmen kunnanjohtaja **Heimo Keränen** pitää yritysryhmähankkeita tarpeellisina. Ne vastaavat yritysten kehittämistarpeisiin. Eräilystä elinvoimaa -hankkeen lisäksi kunta hallinnoi toista yritysryhmähanketta Ukkohalla Resort kansainvälistä kasvua yritysten yhteistyöllä.

Sotkamon yrittäjänais-ten yhteiset liikuntatuokiot ovat tutustuttaneet hankkeeseen osallistuvat kahdeksan yritystä uusiin tapoihin liikkua. Myös tietoisuus omasta kehosta tai vaikka unen laadusta on noussut. Seija Hänninen-Arffman ja Marja Kärkkäinen lähdössä porrasjuoksuharjoituksiin.

Yrittäjän hyvinvointi keskiöön

Hyvinvoiva yrittäjä nukkuu ja voi hyvin sekä jaksaa kehittää yritystään.

Sotkamon Yrittäjän naisten NaesVoemaa! -hanke keskittyy yrityksen tärkeimmän voimavaran eli yrittäjän itsensä hyvinvointiin. Varsinkin mikroyrityksissä yrittäjän hyvinvointi samaistuu yrityksen tilaan.

Vuosi sitten, viime vuoden loka-kuussa alkanut hanke jatkuu helmikuuhun 2021. Liikunta ja siihen liittyvät seurannat ovat keskeinen osa hanketta, jota on rahoittanut Elävä Kainuu Leader ry.

”Oma oivallus on liittynyt elämän rytmittämiseen. Yrittäjyys syö sinut kokonaan, jos annat sen viedä. Pitää syödä ja levätä”, kuvaa Sotkamon naisyrittäjien puheenjohtaja **Hanna Tertsunen-Troisgros**.

Oma lajikin on löytynyt eli jooga. Sen avulla keho ja mieli voivat hyvin.

”Oma työ on aika fyysistä eli raskaan päivän jälkeen ei oikein innosta lähteä pitkälle lenkille. Liikunnan ilon löytäminen on se, mitä vielä toivoisin”, Tertsunen-Troisgros miettii.

Vuoden aikana yrittäjien hyvinvointia on koetellut poikkeuksellisen ankara kriisi. Työkalenteri tyhjjeni myös Ekohoitola Red Rosesin **Seija Hänninen-Arffmanilla**.

”Alussa selvästi tunsin, miten hankkeen kautta vire parani. Mutta korona teki melko lailla hallaa omalle hyvinvoinnille. Työmurheet vaikuttivat uneen ja omaan jaksamiseen.”

Ihmisten tarve tulla hoidetuksi ei hävinnyt mihinkään koronakevään aikana, uskoo Hänninen-Arffman.

”Päinvastoin tuntui, että kosketuksen tarve oli suurempi kuin koskaan.”

Elokuussa naisyrittäjien tapaminen keskittyi geenitestiin läpikäyntiin. **Minna Tervo** Digiterveydestä korosti, että geenitestiä pitää lukea niin, että miten voi toimia mahdollisia haitallisia alttiuksia vastaan eikä tuomiona siitä, että okei, minulla on kohonnut nivel- tai lihasvamman mahdollisuus eli minun ei kannata rasittaa itseäni.

”Alttius on hyvä tiedostaa, jolloin voi lämmitellä itseään kunnonlla vaikka ennen tennistä.”

Naisyrittäjille on urakan loppuksi kuntotestausta sekä palautekysely, millaisia uusia ideoita yrityksissä on omaksuttu ja miten hanke on vaikuttanut yrityksissä.

”Yrittäjyys syö sinut kokonaan, jos annat sen viedä.”

Maaseudun hanke- ja yritystuet

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kainuun ELY-keskus
Maaseutupalvelut-yksikkö
Kalliokatu 4, 87100 KAJAANI
www.ely-keskus.fi/kainuu

Twitter: @KainuunELY
Instagram: @kainuunely
Kaikuja Kainuusta -blogi:
kainuunely.com

Kehittämishankkeet

Johtava asiantuntija

Juha Määttä

0295 023 574

juha.s.maatta@ely-keskus.fi

Maatalouden aloitus- ja investointituki, Neuvo2020-tuki

Yritysasiantuntija

Eeva Heikkinen

0295 023 539

eeva.heikkinen@ely-keskus.fi

Maatalouden ja maaseudun rakentamiseen liittyvät asiat

Asiantuntija

Anna Rissanen

0295 038 445

anna.rissanen@ely-keskus.fi

Yrityshankkeet

Yritysasiantuntija

Pauli Tervonen

0295 023 586

pauli.tervonen@ely-keskus.fi

Maatalouden ja maaseudun rakentamiseen liittyvät asiat

Asiantuntija

Jorma Suzuki

0295 038 110

jorma.suzuki@ely-keskus.fi

Leader-tuet

Maaseutuasiantuntija

Tarja Moilanen

0295 023 572

tarja.moilanen@ely-keskus.fi

Tukien maksatus

Maksatusasiantuntija

Paavo Niemelä

0295 023 613

paavo.niemela@ely-keskus.fi

Tukien maksatus

Maksatusasiantuntija

Pirjo Kela

0295 023 603

pirjo.kela@ely-keskus.fi

LEADER

Oulujärvi

Toimialue:
Paltamo, Puolanka,
Vaala ja Kajaanin
maaseutualueet

Toiminnanjohtaja

Pirjo Oikarinen

040 528 0483

pirjo.oikarinen@oulujarvileader.fi

Hankeneuvoja

Päivi Koivula

040 563 2085

paivi.koivula@oulujarvileader.fi

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
facebook.com/oulujarvileader
Twitter: Oulujärvi LEADER
www.oulujarvileader.fi

LEADER

Elävä Kainuu

Toimialue:
Hyrnsalmi,
Kuhmo, Ristijärvi,
Sotkamo
ja Suomussalmi

Toiminnanjohtaja

Paula Seppänen

040 156 2210

paula.seppanen@kainuuleader.fi

Hankeneuvoja

Eeva-Liisa Kempainen

040 744 2080

eeva-liisa.kempainen@kainuuleader.fi

Kauppakatu 20, 89600 Suomussalmi
facebook.com/elavakainuu
Twitter: Elävä Kainuu LEADER
www.kainuuleader.fi

Maaseuturahoitus lukuina

2014-2020

263 yritystä kehittänyt toimintaansa.

71 uutta yritystä aloittanut.

Tavoitteena yrityksiin **376** uutta työpaikkaa.

Yritykset investoineet **30** miljoonaa.

Tukea yritysten investointeihin **12,2** miljoonaa.

421 maatilayritystä hyödyntänyt Neuvo2020-palveluja.

26 uutta maatilayritystä aloittanut.

Toiminta tehostunut **93** maatilayrityksessä.

Maataloudessa investoitu **34,8** miljoonaa.

Tukea maatilayritysten kehittämiseen **14,3** miljoonaa.

219 yhteisöä toteuttanut hankkeen.

Osaamistaan lisännyt **1 906** henkilöä.

Yleishyödyllisissä hankkeissa tehty **34 645** talkootuntia.

Tukea kehittämishankkeisiin **16,7** miljoonaa.

Kainuun ELY-keskus kanavoi maaseuturahaston varojen käyttöä yhteistyössä Leader-toimintaryhmien eli Elävä Kainuu Leaderin ja Oulujärvi Leaderin kanssa. Vekkarijulkaisuun on koottu esimerkkejä kohteista, joita rahoituksen avulla Kainuussa kehitetään.

Puhdas luonto on Kainuun vahvuus ja vetovoimatekijä. Tämän vuoden Vekkarissa ympäristöteemat ovat vahvasti esillä. Lehdessä esitellään useita vesistökuunnostuskohteita sekä hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen tähtääviä hankkeita.

Nopeat tietoliikenneyhteydet ovat tärkeitä maaseudun elinvoimaisuuden kannalta. Etätöiden yleistyminen lisää maaseudun houkuttelevuutta asuinpaikkana. Vekkarista voitte lukea maaseuturahaston rahoittamien valokuituhankkeiden kuulumisia. Palstatilaa saavat myös muut elinkeinojen ja yhteisöjen kehittämis- ja investointihankkeet.

Rahoituskausi 2014-2020 alkaa olla loppusuoralla. Kuluvalla kaudella Kainuun maaseudun kehittämiseen käytettävä tukipotti on nousemassa arviolta 43,5 miljoonaan. Siirtymäkaudelle on luvassa lisää rahaa. Sen määrä selviää alkuvuonna 2021.

 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Oulujärvi

Elävä Kainuu

